

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 .
Pe o lună . 2.40 .

Numărul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deak Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare ză-
r 20 fileri.
Manuscripte nu se înap-
tează.

Advocatul român și Demagogul român.

De Octavian Goga.

Aș fi dorit prea bucuros să păstrez o desăvârșită tăcere în aceste zile, când bunii noștri conducători cu brevetul în regulă, au făcut coaliție ca să scape neamul de „ravagiile” modestului meu condei. Aș fi tăcut până la sfârșit, fiindcă omul cuminte se trage la o parte când vede pe cutare, care pierzându-și cu totul săritele, urlă de mama focului, dă în gropi și se bate cu capul de pereți. În asemenea cazuri e mai potrivit să-ți faci trei cruci, să încrucișezi brațele și să aștepti ca cel apucat de ducă-se pe pustii să-și facă de cap, iar după ce i-a trecut răul să-i pui pe frunte alinătoarele cataplasme.

În adevăr ar fi o prostie să-mi dau si-
nța de-a reduce la adevărata valoare a-
valanșa de insulte ce-o pornește asupra mea
gazeta „Românul”. Cel mai elementar
simț de conservare îmi impune o econo-
mie a energiei și nu-mi poate îngădui să
mă iau de gât cu toți vitejii cari cred, că
a-sosit ceasul să scoată capul din obscuri-
tate și să mă tragă de mânecă. Cele mai
multe din aceste înjurături și așa se în-
torc împotriva autorilor lor, cari m’au fă-
cut demult să strîmb din nas pentru lingu-
șirile, pentru tîmâierile ridicole, ce mi-au
trimis până mai alaltăieri. A discuta deci
cu astfel de domni, ar însemna să car apă
cu ciurul, fiindcă omul fără convingeri su-
portă grozav de mult și ne avînd pertur-
bații morale ori scrupule de conștiință nu
mai isprăvește cu sporovăiala lui. De aceea
d. Goldiș, neobositul vîntător de certificate
de bună purtare, care simte zilnic necesi-
tatea de a-și repara cîntecul politică, se va
trudi de-acum zadarnic să-mi mai stoarcă
două vorbe serioase. Noi amîndoi ne-am
ream isprăvit poveștile și sunt sigur, că pu-
blicul a rămas pe deplin edificat asupra
curățeniei intențiilor acestui „iubitor das-
câl”, care îmi ține lecții de „intransigență
politică”, și umple coloanele *Pseudo-Ro-
mânului* din Arad cu bocete de mirono-
siță... Poate aștepta în liniște cel mai
proaspăt bilețel de amor ce-i va trimite
probabil „ilustrisimul” Burdea, pentru a-l
dovedi din nou ireproșabil gentleman: eu
n’am să-i mai tulbur grijile zilnice...

Dar și afară de asta, domnul Popovici
Aurel e încă în plină erupțiune, ar fi deci
păcat, să nu-i dai pace, să spună ce are pe
suflet. Cum vedeți, tăcerea ar fi acum pe
deplin justificată, doar la toate reprezenta-
țiile de circ-spectatorii trebuie să aștepte
cu opinia lor până la sfârșitul comediei...

Dar în patima oarbă care-i împinge,
nobili mei adversari au început să falsi-
fice o mulțime de fapte, pe cari mi-e im-
posibil să le las nedesmintite, fiindcă vreau

să înlătur, întru cât se poate, această ză-
păcire sistematică a mulțimei de bună cre-
dință. Cetitorii își aduc aminte, că de-un
an încoace, domnii dela gazeta autorizată
introduc în public tot felul de vorbe pe
cari mi-le pun la socoteală, fără a le pu-
tea găsi izvorul în scrisul meu. Interper-
tînd înțelesul unei metafore, ori smulgân-
du-mi o frîntură de frază pe care o pla-
sează la loc nepotrivit, ei caută să-și fîn-
rească arme pentru a mă discredita în
fața publicului. Folosindu-se de împreju-
rarea că ți-e silă să rectifici toate fleacu-
rile, ei se împrietenesc cu intervertirea
lor, o reeditează zilnic zăpăcindu-se re-
ciproci, înfierbîntându-se tot mai mult și
dînd alarma în lume. Iată d. e. unii din
mulții mei sprijinitori în propaganda elec-
torală dela Chișineu, publică la gazetă, că
eu aș fi scris undeva, că „trosneau pode-
lele de prostiile ce spuneau alegători-
lor...”. Am declarat de atâtea ori și cu gra-
iul și în scris, că de când sunt n’am spus
nicăiri asemeni prostii și că-i rog să dove-
dească de unde li-se trage meteahna? În-
zadar, dumnealor, fac pe supărații și trim-
biță în toată țara ingratitudea omului,
care niciodată în viața lui nu le-a greșit
cu două vorbe legănate. Așa și celebra ve-
ste cu „măgarii de pe Vezuv”. A fost de-
ajuns să scriu aceste cuvinte metaforice,
fără nici un ascuțis personal, pe cari le
poate aprecia ori ce om cuminte în artico-
lul „Pro domo”, publicat în volum, ca
chiar domnii cari după apariția acestui
articol mă rugau în cei mai drăgăstosi ter-
meni să colaborez la gazeta lor, să spuie
tot la al doilea om, că l’am făcut măgar.
Cel puțin o sută de inși am întîlnit de a-
tunci, bieți cetățeni trași pe sfoară, cari
cedînd la atîta amar de insistențe s’au
constituit „măgari pe Vezuv” și vor cu
tot prețul să mă răstignească. Firește, că
văzîndu-le îndărătnicia cu care susțin ab-
surditatea după toate lămuririle mele, am
renunțat demult să-i aduc la sentimente
mai bune, lăsîndu-i în plata Domnului să
facă cum îi taie capul.

Ei bine, la acest procedeu apelează a-
cum d. Alexandru Vaida-Voevod, deputa-
tul Arpașului, când în articolul „Advoca-
tul român” vrea să mă scoată cu tot pre-
țul detractor al tagmei advocătești. Dom-
nul Vaida-Voevod în loc să răspundă la
seria de articole în cari i-am pus la cîntar
„dovezile” minunatului op dela Brașov,
vine acum a treia zi după scripturi, să se
facă avocatul „advocatului român” și să
se înșirue prin acest articol în falanga stra-
nicilor hopliți, cari vor să distrugă pe
„domnul poet”. Foarte bine, omul își a-

ranjază simpatiile cum îi vine la socoteală
și eu n’am să-i cer domniei sale dragoste
prietenească, cîtă vreme vrea să ne „dăm
de-a trîntă”, — cum ar zice părintele Lu-
caci în „vijăiturile” sale... Îi pot cere însă
să fie perfect gentilom și să nu puie pie-
deca pe la spate, fiindcă Românul, ori cît
de puțin blazonat săracul, vrea totdeauna
„luptă dreaptă”...

Să vedem așa dar în două vorbe, cari
sunt nemulțumirile dlui deputat. Dsa se
răsboiește mai întîi cu d. Tăslăuanu pen-
tru „posta redacției” din ultimul număr al
revistei „Luceafărul”, unde se răspunde u-
nei fete amoretate. Mă va ierta, dacă nu
voi scrie articol de fond despre amorul fe-
tei, ca să conving lumea că cearta asta a
noastră e o necesitate națională și voi tre-
ce, gîndind ce vreau eu, la observațiile tot
atît de juste pe cari mi-le face mie.

Cetitorii își aduc poate aminte că mai
acum un an am fost publicat un foileton:
„Fruntașul” în formă de dialog, o piesă
literară, în care zugrăveam tipul cutărui
advocat spoliator. Ce e mai firesc, decît
ca scriitorul să aibă libertatea de a-și mo-
dela figurile pe cari însuș le creiază potri-
vit observațiilor sale? Care om cuminte ar
îndrăzni să înjure pe Caragiale pentru
scheița: „Mici economii”, pentru „O peti-
ție”, — sau pentru altele, din pricină că
nu și-a măgulit eroii?

Iată ce spune d. Vaida: „Fruntașul
dlui O. Goga e personificarea advocaților
români”. Firește, că eu n’am spus nicăiri
acest lucru și nici prin gînd nu mi-a trecut
să susțin astfel de păreri absurde. Pornind
însă din asemenea premise înteme-
iate pe falsificări, domnul Al. Vaida
își dă drumul, se indignează și vorbe-
ște cu mult patos de „goana dlui prim-se-
cretar al „Astre” d. O. Goga în contra re-
putației avocatului și preotului român”.
Pe acest povârniș fraza domniei sale se
rostogolește slobodă din ce în ce mai vifo-
roasă, apărînd cu toată vitejia de închipui-
tele mele lovituri pe preoți și pe advocații
români, pe cari îi ia în brațe și sărutân-
du-i pe-amîndoi obraji îi numește în ton
elegiac: „copii mașteri la lichidarea ex-
pensorelor” (ce-o mai fi și asta?) cu pun-
gile mulse pentru toate manifestațiile vie-
ței noastre publice, muncitorii fără plată”
etc., etc.

Stau și mă gîndesc de unde pornește
acum așa din bun senin această donchișo-
tiadă, această apologie, această duiosă
chemare: „Lăsați advocații să vie la
mine”?

Să fie revolta scuizabilă a omului care
habar n’are de tainele operelor literare?

Răspund categoric: nu! D. Vaida cu toate că nu a terminat încă traducerea lui Wilhelm Tell, totuși nu e străin în așa măsură de rostul unui scriitor, ca să nu-i poată aprecia după cuviință dreptul libertății de gândire. Domnia sa are altă pacoste: vrea să se achiteze de rolul ce-a primit în calitate de distrugător al „domnului poet”. Se pretează astfel la apologie iefină, face frumosul unei tagme pe care vrea s'o îndulcească și în același timp pe mine mă înfățișează ca pe un dușman al acestor oameni, cărora nu le-am greșit nimic. Acest procedeu se cheamă *demagogie*, cea mai pessimă speță. Tradusă în vorbe netede această străduință a domnului Vaida, ar veni cam așa: „Domnilor avocați, vă rugăm, nu mai abonați „Tribuna”, — abonați „Românul” acum la înnoirea abonamentelor!”

Ne cam deosebim binișor de domnul doctor și ca mentalitate și ca apucături. Eu voi rămânea totdeauna omul care constată adevărul ce se resfringe prin prisma observațiilor sale. Nu voi gîdili pe nimeni ca să-l fac să rîdă, nici nu-l voi mîngăia pe bărbie ca să aboneze „Tribuna”. De pe partea mea facă ce vrea, cum îl va lumina Dumnezeu. Eu nu am nici registrele unui nou partid în puiul lăzii, nici voturi nu vînez, nici certificate nu caut, nici aderenți nu-mi trebuie. Rămân ceea ce am fost, un scriitor care are curajul să mărturisească slăbiciunile din jurul lui și nu poate fi amuțit de nici o lăvăină a înjurăturilor celor mai grosolane.

De aceea nu voi urma pe domnul Vaida și nu-i voi supralicita complimentele. Voi spune că niciodată n'am făcut greșala de-a generaliza o acuză împotriva unei tagme întregi, dându-mi seama că păcatul e mai totdeauna rezultatul unor impulsuri curat individuale, dar în același timp n'am retăcut adevărul diferitelor fenomene izolate din jurul meu. În acest sens am așternut pe hîrtie, potrivit constatărilor ce-am făcut, anumite defecte pentru a cere o în-

dreptare și a contribui la purificarea societății. Ca și până acum voi uza și de aci înainte de acest drept elementar, până mi-se va frînge condeiul în două. Publicul cinstit n'are decât să mă cetească cu bunăcredință, să mă aprecieze, ori să mă arunce la coș. Eu altă aspirație nu am și tribunul conștiinței mele îmi dă dreptate.

Cu aceste lămuriri am terminat de astădată discuția cu domnul Alexandru Vaida-Voevod, care numește „*sinecură*” cele „două sute cincizeci” de coroane pe lună cu cari mă îmbuibă neamul în postul meu dela „Asociație”. Se vede că-l neliniștește această slujbă grasă... Dacă ține așa de mult și are vre-un meritos pui de frunză la îndemână, poștească și-l aducă în locul meu, i-l dau bun-bucuros chiar de pe acum, deși suntem în puterea iernei și lemnele sunt scumpe, ilustre mare proprietar!...

Dacă însă d. Vaida vrea în adevăr să afle o opinie cu totul nefavorabilă despre avocați ca tagmă, atunci să n'o caute în scrisul meu unde n'o găsește, ci să deschidă cartea altui scriitor, a cărui strălucire orbitoare întunecă pe vii și pe morți, să cetească articolele politice ale lui Eminescu scoase în ediția „Minervei” p. 30:

„Ce să mai zicem de avocați?”

„In genere avocații sunt inteligențele cele mai stricate din lume. Căci într'adevăr, ce credință poate avea un om, care azi susține, mâine combate unul și același lucru, un om a cărui meserie este să dovedească că negru-i alb și albu-i negru? Ori cât de bună morișcă intelectuală ar avea, ea se strică cu vremea și devine incapabilă de-a afla adevărul. De aceea cele mai multe din discuțiile adunărilor au caracterul de circiocuri și apucături advocățești, de căutare de noduri în papură, de vorbe înșirate și fire încurcate”...

Stau și mă gândesc acum, păcatele mele, cum aș fi fost lapidat să fi pronunțat eu asemenea opinii: de mult trebuia să iau lumea în cap.

Imi resare dinaintea ochilor figura luminoasă a lui Eminescu și printr'un capriciu al fantaziei mi-l închipui, că ar fi dorit să asiste la celebra consfătuire dela „Vas”. Pare că vă văd cum îl îmbrînciți pe use, cum îi dați drumul pe trepte:

— Afară „smintitule, Erostratule!” (Urmarea epitetelor cetiți-o, vă rog, în articolele dlui A. C. Popovici și Al. Vaida-Voevod).

In fața avalanșei de insulte și de personalități, cari umplu de trei săptămâni incoace coloanele „Românului”, ne vedem din nou nevoiți să ieși din rezerva în care totuși voiam să ne ținem. Atacurile fără precedent de răutăcioase și de nedemne, nu pot rămânea cu totul fără răspuns, nici chiar în zilele acestea, în cari deasupra vieții noastre ar trebui să plutească alte gânduri, de pace și de frăție.

Răspunderea pentru această situație e a acelor cari o alimentează în modul cel mai manechin. Noi din parte-ne ne vom feri, pe cât se va putea, de felul de a discuta al „Românului”. Singura noastră tendință e de a restabili adevărul. Pentru izbânda lui definitivă vom face totul și când vom simți trebuința ne vom scutura binișor adversarii.

Di Goga la temniță.

Aflăm că d. Octavian Goga, ilustrul nostru colaborator, va intra în 10 Ianuarie n., a patra zi de Crăciun, în pușcăria de stat din Segehedin, unde va rămânea o lună de zile. Urăm dlui Goga sănătate, ca să poată ceti până la sfârșit popovicisme politice și literare din „Românul”.

Limba croată limbă oficială în Dalmația. Cu ziua de 1 Ianuarie 1912 în toate oficiile publice din Dalmația limba oficială de până acum — germană și italiană — a fost înlocuită cu limba oficială croată.

Partidele croate din Dalmația au luptat ani îndelungați pentru această pretențiune a lor.

Pentru introducerea noiei limbi oficiale s'au făcut de cu vreme toate pregătirile, așa că înlocuirea vechilor limbi oficiale nu va provoca mare perturbare în oficiu.

In voia soartei.

— Note de drum. —

De C. Georgescu-Muntean.

21 Iunie.

Iacă-tă două zile de când sunt aici și simt că m'am schimbat cu totul par'că. Nu mă mai cunosc eu însu-mi de loc. Cu adevărat găsesc o schimbare în toată ființa mea, o schimbare vizibilă. De altfel ajunsesem nesuferit pentru toți acei cari mă cunoșeau, acolo în Bucureștiul mare, în atmosfera aceea greoaie, întâlnirile cu aceleași tipuri. Ia aceleași ore din zi, cu monotoanele plimbări de seară îmi deveniseră niște chinuri, dori-am o viață nouă, o viață simplă, fără sfială arta de civilizație nesuferită a orașelor și când prietenul meu de aproape Bricu cu toată voia bună mi-a spus că i-ar face plăcere să mă aibă în mijlocul familiei sale în vara asta, îmi pare că n'am mai stat mult să mă gândesc și i-am răspuns printr'o atîngere de mîna cu adevărat frățească și plin de recunoștință. Nici nu știu iarăși cum mi-am trecut zilele în adăstarea plecării!... Și acum iacătă-mă's aici unde mă simt așa de ușor, așa de liniștit și socot că nime n'ar mai avea de zis nimic contră-mi. Am devenit blând, fără de pretenții. Ce înfrurire grabnică! Mă mir eu singur! Am devenit de-o veselie neînchipuită, simt în sfârșit că așa cum mă găsesc acum, în traiul tihnit, fără de griji în mireazma pădurii, în mijlocul unor ființe care te nconjoară cu cea mai vie atenție, cu alergări copilărești pretutindeni, așa cum îmi voi trece timpul câtă vreme voi sta aci,

asa simt că-mi va fi bine că mă voi schimba cu totul...

24 Iunie.

Ieri am vestit prin câteva rînduri scrise în grabă, că azi ziua de Drăgaică, îi voi vizita pe cei dela Breaza, pe familia neobositului preot Samson, cum îl cunosc toți de prin împrejurimi, și de-a cărui activitate pe toate căile sunt pătrunși și cei mai de departe de Breaza. De familia S. S. mă leagă o prietenie, o prietenie prea scurtă însă, dar care rar mi-a fost dat să văd cu atît mai mult să am eu... În toamna anului trecut am cunoscut pe fiul lor Costică, cu care am legat în niște condiții ciudate de tot, o prietenie, pe urmele căreia astăzi plîng, plîng și simt că tot nu-mi pot mulțumi dorința de-a plînge. Căci el a murit, a murit așa de repede!... Viața asta a orașelor mari, cu focarele lor de infecție, cu lipsa unui cămin părintesc în care să știi că ai intrat cu credința că ai să trăiești bine, că ai să fii îngrijit bine, — a fost pricina morții lui. A intrat ca ori ce om inflamănt de oboselile zilei, într'un restaurant și cu pofta pe care o ai întotdeauna după o muncă, a consumat mîncarea care peste câteva zile avea să-l deie mormîntului. A fost prea dureroasă lovitura ce am primit-o eu, ca cel mai de aproape prieten al lui, ca acel care a fost până în cea din urmă clipă la căpătîiul lui de suferință. Am plîns, dar el nu m'a auzit, și voi plînge totdeauna... A fost prea dureroasă lovitura pentru ai lui. Nici ei nu cunoscuseră bine decât de scurtă vreme pe adevăratul lor fiu, nu cunosteau câtă bunătate avea el, câtă energie de muncă, câtă putere de sugestie avea el, câtă

înfrurire avea fiul lor, prin felul lui de a fi, asupra noastră tuturor care l'am cunoscut.

Am plîns în paginile pe care li-am scris despre el, pe care le recetesc acum, dar care văd că s'atît de searbăd redată, față cu realitatea. N'am avut tăria de condei să scriu așa cum trebuia, dar așa cum sunt, sunt pagini care vor arăta lor, părinților lui, prietenilor lui, celor din satul lui, ce podoabă, ce mărgăritar au avut în mijlocul lor și pe care nimeni, dar nimeni nu l'a cunoscut, și pe care chiar ai lui l'au amărit odată...

Rețin rînduri din scrisoarea nemăngăiatei lui mame, pentru care am un cult, o admirație, le cutesc și-mi fac bine: e o poveste dureroasă dar care-mi aduce mîngăiere, care mă mulțamește... „Sunt mama nenorocitului, scumpului și neuitatului d-tale amic Costică S. Popescu...”

„Când vom ceti rîndurile Dv. ne vom aduce totdeauna aminte de el de bunul și dragul nostru Costică, era cum era el, cum d-ta l'ai cunoscut, nu-mai d-ta ca prieten, ca adevărat prieten...”

„Ti mulțumesc din inimă eu și întreaga mea familie și te rugăm din inimă în numele lui drag și scump să vii să ne cunoști așa cum el a dorit, să ne vezi aici, să cunoști pe tatăl lui, pe frații lui și surioarele lui, pe mine cea mai nemăngăiată mamă...”

„Mă mir cum de n'am înnebunit, cum de n'am murit, cum de-am putut rezista acelor momente de groază și durere, Dzeu se vede a avut milă de copiii ceilalți și m'a întărit așa cum eu nu credeam, că nu voi putea rezista. Ce-am simțit în acele momente, numai durerea unei mame, unei adevărate mame le poate înțelege.

Precupeții în templu.

Dacă n'ar fi în fond așa de tristă povestea trădării, pentru multele note ridicole și pentru figurile de operetă cari au ieșit la suprafață, te-ai simți ispitit să încerci genul comic și să bați pe Cervantes, numai și numai prin bogăția de ridicol a figurilor, ce ți-se îmbie să le fotografiezi, fără să mai apelezi la fantazia și puterea de invenție. Intr'adevăr, nu e ridicol când un comitet național, după ce este dat afară de un tipograf, din redacția ziarului său propriu, pentru apărarea autorității sale știrbite, inventează trădarea, și se ia la luptă cu fantoma ei, ca Donchișot cu morile de vânt?

Nu s'a făcut de răs, când au tras clopotele în dungă și-au trimbitat lumii, că au găsit dovada cea mare în numărul unguresc închinat lui Tisza — și la urmă iese la iveală, în hohotul de răs al mulțimii, că delinquentul se află în rândul lor?

Nu comportă maximul ridicolului argumentația învățatului doctor Vajda, când cearcă să convingă pe Goga despre trădarea altora, cu citații din articolele lui?

Nu întrece ori-ce fantazie de poet, fapta dlui Marșieu, care pentru apelul Dsale dela alegerea din cercul Chișineului, joacă rolul prostului, pentru ca de prostia lui să capete Goga durere de cap?

Fericim pe măestrul Caragiale că a apucat și aceste vremi și a știut să-și aleagă acum la bătrânețe, nou teren de observație.

Nouă însă, cari suferim pe urma acestor donchișotiade, să ni-se deie voie să înlocuim râsetul, c'un zâmbet amar de durere.

Măștile caraghioase ale actorilor, ridicolul situațiilor acoper o poveste tristă, care omoară orice zâmbet pe buze. Cel pornit spre răs, cel cinic, poate să petreacă, când comitetul unui partid care este chemat să reprezinte un neam năcă-

jit își uită de demnitatea sa, și apelează la mijloace ridicole, pentru susținerea autorității sale ruinate, un om de simț însă și cu durere pentru neam, nu poate să petreacă.

Nu poate să se bucure un om de inimă când vede că oameni mici angajează toată puterea oficialității, și-și dau frâu liber tuturor patimilor pentru ca să nimcească un ziar, care în restimp de 15 ani, a făcut apostolie culturală, a deșteptat poporul român la conștiința de sine, și a avut îndrăzneala să tragă luarea aminte, asupra desorganizării noastre, căutând pricinile căderii nu numai în perfidia dușmanului, ci și în slăbiciunea noastră.

Dar cel mai trist spectacol dintre toate ni-se ofere astăzi.

Se vede, fantoma trădării fiind evaporată, patimele deslănțuite cereau să fie cheltuite pe o cale oarecare. Se căuta un miel care să se ardă pe rug, ca să se poată serba în jurul focului prin salturi desfrânate, orgia biruinței. Poftele canibale trebuiau satisfăcute, cineva trebuia desființat, și-au convenit cu toții în desființarea celui mai ales dintre noi, a poetului Goga.

Nu s'a mai dat în Istoria popoarelor un caz la fel, ca mulțimea ignobilă să se năpustească cu atâta furie împotriva unui poet și scriitor distins pentru ca să-l strivească cu desăvârșire. Au uitat sărmanii frunțași că un scriitor, nu se poate desființa, prin hotărâri de comitete, nici prin subscrieri de aderență, ori prin critice lipsite de orice înțelegere a frumosului în artă și al adevărului artistic. Scriitorul trăiește în puterea talentului său. Domnii din comitet vor putrezi de mult în mormânt, anumite compilații migăloase, de zăpăceală politică, vor zăcea mucedu prin rafturile anticarilor, când, sufletul poetului ferecat în marmura versurilor va grăi, încălzind, generațiilor viitoare.

Un poet bun este chintesenta, este cea mai înaltă expresie a sufletului unui popor. Toate tipetele de durere, toate chio-

tele de bucurie, toată gama de sentimente cari dormitează în adîncimile sufletești ale unui neam, vor împrumuta putere din rezonanța sufletului lui și vor izbucni la lumină ca o flacără. Desculțați-vă opincile, târgoveți nevrednici, când v'apropiați de focul cel sacru. Voi cari n'ați simțit nici odată durerea sfântă a creației, voi, pe cari nu va durut nici odată un gând gândit de voi, voi cari vă hrăniți din fărîmăturile intelectuale căzute de pe masa altora, voi cari nu puteți face doi pași fără citate, cum nu poate orbul lipsit de lumină fără copila care-l poartă de mână, prin târguri, vă ascundeți și tăceți.

De unde luați voi aceasta îndrăzneală, să loviți, în cel ce-și arde sufletul, luminând pentru alții, să izbiți în mintea care gândește pentru voi?

Arta e un templu sfânt. Artiștii, acești preoți consacrați de sus, aduc acolo jertfă curată pe altar, gândurile și sentimentele lor.

Lăsați înjurăturile la ușă, și intrați în biserică cu pietate.

Laie Chioru redivivus.

A. C. Popovici: Goga, în una din poeziile sale își exprimă poetica dorință, ca Laie Chioru să cânte acolo în cer lui Dumnezeu... în loc de memorande duse de „analfabeți” pe la Viena”...

V. Goldiș: „Unde ești mizerabile” etc... Ziarul „Românul”.

I.

*Laie Chioru, Laie Chioru, cântăreț din patru
[strune,
Cât a fost pe lumea asta n'a văzut zile mai bune!*

*La oșpețe 'n patru sate el cânta odinioară,
Rătăcea un colț de țară cu vioara subsuoară...*

*Se stinge pe zi ce merge ducând jalele și jocul,
Nu l-au prea bătut pe Laie, nici creștarii, nici no-
[rocul...*

Mame sunt destule, dar nu toate au același simțământ matern, acel ideal de a-și crește și iubi copiii, cu toată dragostea adevărată de mamă devotată. Dacă astăzi mai sunt nu știu nici cum trăiești și nici ce fac, caut într-o cântă să mă consolez și să-mi pui fel de fel de supoziții, așa numai pentru dragii mei copii, să pot să rezist și mă mângâi....

O recetesc pe aceasta primă, le recetesc pe toate, și din toate reiese acel suflet bun, acea inimă de adevărată mamă, care te face să o adori așa fără să o cunoști, fără să o fi văzut vre-odată, numai așa din rindurile sale, ce mie mi-aduc lacrimi, și mi-aduc de câte ori le recetesc.

Ieri am vestit și astăzi mă găsesc de plecare. Nu-mi pot lămuri de loc starea mea sufletească în apropierea clipei în care ne vom întâlni. V'a fi emoționantă, o știu, pentru mine. Pentru ei? Poate venirea mea v'a răscoli aduceri aminte în sufletul lor, poate venirea mea v'a redeschide rane dureroase ce vor aduce lacrimi, regrete, suferință; dar nu pot, trebuie să mă duc, să fac pasul acesta, i-am făgăduit lui și făgăduiala față de o ființă ce-a fost cândva, în viață, prietenul tău de aproape, mai ales, trebuie să i-o aduci la îndeplinire ori cât de târziu, dar trebuie. Vor ține cei rămași, care, atât de mult la mine, cum a tinut el, mă vor iubi cum m'a iubit el? Nu știu. Sufăr, mă doare și plâng. Liniștirea sufletului meu, inimei mele zdrobite, mi-o voi găsi acolo pe mormântul lui în clipele care voi sta acolo, plângând, plângând azi, mâine, poimâine și cine știe până când...

Astăzi îi Drăgaica, sărbătoare și abor la Brea-

za. Pe drumul drept și plin de praf întâlnim căruțe din timp în timp, încărcate cu bărbați, femei și copii dela țară, în coloritul desfătător ochiului, al vestimentelor lor. Trec pel ângă noi în sdruncinături puternice, cu sunet de fierărie, pierzându-se în norii alburii de praf. Se duc la băci cu toții, se duc și ei să-și îneco necazurile, să-și treacă o zi în petrecere, sub umbrările de verdeață în care se vinde țuca tare, țuca ametoitoare a Brezii, în vreme ce vre-un țigănuș îi va trage cântece de-aoleo dintr'o lăută învechită.

Prietenul Baicu și cu mine, o luăm pe o cărăuie ce duce prin pădurea Irimeștilor, ca să scurțăm din drum și să nu simțim țaria căldurei ce se lasă din belșug cu cât ne apropiem de prânzul cel mic. Cărăuia trece prin sumedenia de flori de câmp, prin mireasma îmbătătoare a sumedeniilor de gănganii ce mișună prin fânețe. În atmosfera caldă a zilei de vară se țin musculițe într'un bâzâit puternic... Intrăm în pădure.

Răcoarea și tăcerea ne face să ni-se pară că suntem în pragul unui lăcaș sfânt, și așteptăm înfiorați să pornească ușoare, duos cântecele sfinte, de undeva de sus... Pe sub fagii drepti ca luminarea, straturi de frunze uscate, ici și colo fagii de iarbă verde, pe aproape se aude murmurul molecom al unui izvorăș ce te îmbie cătră el, de departe se aude ciripit de păsări și cu cât te 'nfunzi în pădure tot mai lămurit. Fagii de lumină se strecoară, pe unde frunzișul e mai rar, asvârle pe pământul negru, umed încă de ploile de mai deunăzi, pete luminoase, jucătoare. Și piciorul par'că-i mai iute în răcoarea și tăcerea aceasta a pădurei. Mai încolo ne încercăm vocile; primele

note de încercare sună prelung în pădure. Puțin după aceea și 'n două părți, „Gaudeamus igitur...” răsuna puternic, cu ecou prelung, în treceri repezi pe sub fagii bătrâni, până departe de tot, apoi alte cântece cu cari ne treceam timpul până ce pomii încep să se rărească, lumina răsbate mai deasă și apoi intrăm cu totul în lumină. Acea muzică adormitoare a corului de insecte, țărâitul greierilor și coșaiilor ne întâmpină ca și cum ne-ar cânta un imn de bună venire. Pe-o vâlcea un băiețuș gonește din fânețe străine cele trei vaci cu talange de gât ce răsună puternic în tăcerea prânzului.

Ieșim în șosea. În vârful Poenii același tablou de acum câteva zile îl am și azi. În urma ploilor căzute, Prahova a venit mare, tulbure și mai zvâpăiată par'că.

Coborâm la vale și peste un sfert de oră iacă-tă-ne și în gară. Ne scuturăm de praf pe haine și pe ghete, ne odihnim apoi o vreme pe canapelele de pe peron. Am ajuns la vreme. Is ca-surile 12 fără câteva minute. Ne scoatem biletele. Până la 12 și ceva ne treceam vremea cetind gaze-tela cu ultimele vești de care noi cei dela țară suntem cam în urmă. Răsfoiesc cele șase pagini ale gazetei, dintre care prima pagină — aproape în întregime — îi urmarea tristului proces dela Sinod...

O fluierătură prelungă mă face să ridic capul, iacă-tă și trenul se ivește la o cotitură de parte, o ia măreț pe linia dreaptă și pufuind își face după puțină vreme intrarea în gară.

A murit la Mura 'n poală, pe-o desagă de pomand,
Singurel așa cărmanul cu lăuta-i nădrăvând...

Când l-au așezat sub glie, îmi ziceam eu: — Să
[mă taie,
Peste-o lună de mai știe cineva de tine, Laio!...

II.

Greș am dat, căci ani trecură peste bietele și ciolane
Și-și văd numele acuma la gazetă pus, figanel!

In politică te trage azi un domn cu 'nvățătură...
(Unde ești să bați din palme, să te bucuri lele
[Mură?])

E cam aspru — nu-i de vorbă — și-i cam supărat
[boierul,
Că din cântecele tale era mai s'audă cerul!...

Dar de mi-ai trăi acuma, voi v'afi împdca degrabă!
El te-ar tunde, el te-ar rade, el te-ar face om de
[treabă!]

Te-ar lua cu binisorul și fi-ar spune pe departe:
— Dragă Lășor, cumetre, uite eu am scris o carte...

Du-mi-o tu la Domnu 'n ceriuri, că cu slova ei
[nemțească,
Zău că m'am trudit de geaba, nu vrea nime s'o ce-
[tească! —

Tu i-ai împlini dorința, iar boierul, drept răsplătă,
Fi-ar ceti gazeta 'n care scrie dânsul câte-odată...

Ascultând, — de bucurie înlma din piept să-ți iasă:
Ti-ai închipui că sunteți chiar în cort la voi acasă...

Radu Roată.

Domnul cu hârtiile în regulă.

Autorul acestor șire este un privitor liniștit, un observator lipsit de patimă al fenomenelor din viața noastră publică. Hărțuiala nemiloasă și, uneori, fără deșințitate a ultimului an nu l-a urzit din impasibilitatea lui de înregistrator și cântăritor al faptelor și vorbelor atâtor conducători naționali. Resentimente personale nu l tulbură, ambiții nesatisfăcute nu l chinuesc, accese de cavalierism nu i încordează mușchii. Creștetele albe ale valurilor ridicate de viforul patimilor din timpul recent nu l-au ispitit să intre în apa, de multe ori — vai! — atât de murdară, care se frământă sub albul orbitor al spumii. A preferit rolul de calm însemnător al lucrurilor ce se petrec sub ochii săi.

Am crezut că este necesar să fac mărturisirea acea-

sta azi, când o parte a presei noastre nu găsește în arsenalul totdeauna bogat al argumentării pro și contra unei idei, a unui fapt, decât o singură armă ce i-se pare că duce la scop: bânuiala. Am ținut să fac cu neputință aparența de seriozitate și de bunăcredință a celor ce dau drumul suvoielui de epitete difamante pe urma unui articol sau a unui scriitor, numai fiindcă îndrăznește să prezinte lucrurile așa cum le vede și le înțelege el. Căci mi-se pare că în zilele noastre, când sbuciumările și agitația internă au luat proporții inimaginabile de fantazia oamenilor cumpăniți, caracterul evenimentelor și tipurile ce ies la suprafață trebuie prinse, conturile lor trebuie să se marcheze hotărât. În felul acesta va rămânea urmașilor noștri icoana reală a frământărilor sufletești celor mai caracteristice epoci prezente.

Credința aceasta mă face să înfățișez cetitorilor un tip, necunoscut până acum la noi: tipul domnului cu hârtiile în regulă. De luni de zile urmăresc din colțul meu de observație. Cu regularitatea monotonă și energică a tic-tacului de ceasornic îmi vine, două în două săptămâni, și mi ceteste câte un certificat, care atestă omenia lui. Azi vrea să spulbere o „calomnie” cu o scrisoare dela Cehan, mâine ține să prăbusească o „minciună” arătând o chitanță dela Vernescu, pe urmă se războiește împotriva „cele mai incalificabile infamii” cetind fragmente din corespondența sa cu Mangra, și, în sfârșit, lată-l că amenință să publice hârtii dela ilustrul naționalist Burdea, pentru a-și apăra onorabilitatea atinsă. Mă rog, un potop de documente, menite să formuleze în jurul persoanei domnului cu hârtiile în regulă o cuecă de cristal, în pereții căreia să se răsfîrge reflectându-se, orbitor, dintr-unul într-altul, cinstea lui.

La ce bun, domnule Goldis? Curățenia desăvârșită în viața publică n'are trebuință de atestatele prietinelor fătășii sau nemărturisite. Ea luminează cu dela sine putere, cum s'ar zice, și dacă există — nu este noroi care s'o poată acoperi, precum când e inventată nu sunt certificate ca s'o adeverească în mod neîndoișor. Asemenea dumnezeirii, ea se dovedește prin faptul existenței sale.

Pentru aceea ni-se pare publicarea scrisorii contelui Apponyi fără altă semnificație, decât aceea a unei contribuții, a unei date noi pentru caracterizarea tipului din titlul acestor șire. Căci contele Apponyi, cunoscându-și omenia, nu are nici un motiv să-și nimicească în fața noastră elementele despre cari crede că le va putea întrebuința cândva, nici să se dovedească lipsit de nobilele note ale complezenței — sau poate, fiind odată sincer, să fi uitat ce a spus în urmă cu câțiva ani. În orice caz, noi chiar și când n'ar fi vorba de chestiile noastre interne — suntem îndreptățiți și constrinși de considerațiile unei etice firești să erodem mai curînd pe un preot român, înălțat de încrederea credincioșilor la rangul de asesor consistorial, decât pe un ministru ungur, care se întâmplă să fie și cel mai îndârjit dușman al neamului nostru.

Așadar interesul scrisorii ungurești rămâne să îl dea numai împrejurarea, că ne destăinuiește cărările obscure, că luminează un colț din sufletul tipului cu hârtiile în regulă. Poate nu împărtășesc singur regretul că i-a fost urât dlui Vasile Goldis să introducă în viața noastră publică ipochimenul acesta, și să facă școală. Îmi pare rău și pentru că îl văd lipsit de stângăciile obicinuite la inițiatorii de direcții noi. D-a-a este desăvârșit în ipostasul de azi, par'că ar fi trăit o viață întreagă în alte țări, unde fizio-psihologia prototipului, de care mă ocup, este stabilită definitiv.

Intre altele îmi aduc aminte că, pornind dintr'un caz la fel cu cel dela care am purces eu, iescutul cetitor în sufletele omenești, d. Virgil Cioflec, a dat o descriere admirabilă a domnului cu hârtiile în regulă. Pentru cetitorii să poată face comparații și, eventual, să-și întregască ideea despre tipul acesta, o reproduc.

Un bătrîn venerabil vorbește prietenilor:

— „Măne, bunăoară, ies să respir... să văd iarba mijind. Un nebun, un prost — avem destui — un om rău chiar, o întâmplare, cineva, mă poate ucide. Mă pot călca în picioare caii... Și un tramvai mă omoară... Slab cum sunt, bătrîn, până să strig eu, aș muri pe loc... S'ar grămădi gură-cască. S'ar uita unul la altul; cu spaimă, ori cu indiferență, s'ar întreba fiecare: ce păcat, orice mizerie grozavă l-a împins să se zvârle sub copita cailor?” Și până să vie unul dintre noi, să mă recunoască, să se aplece peste mine cu înduioșare, între mâni să-mi salte dela pământ fața sdrobită, galbenă, plină de noroi și să mi-o mângâie — am să stau la margine de drum, ca un câne, ca un om de nimic, fără nici un căpătâi... Poliția mi-ar scotoci zadarnic buzunarele, ca să-mi găsească urma și numele...”

Voi prea bine știți: de când sunt n'am purtat la mine decât o batistă...”

Măna tremurătoare flutură o batistă, albă, ca un fulg. Foarte palid, turburat, ghicește c'am înțeles unde vrea să ajungă cu pilda...

— „Falitul intelectual, ca toți aceia cari toată viața lor au fost la o muche de cuțit de pragul temnițelor, umblă în totdeauna cu acta... Ori când li vei surprinde, sunt în regulă, gata să-și probeze în orice moment cinstea lor, cine sunt. Găsești la ei extras de naștere, livret militar, certificat de bună purtare, declarații dela mahalagii, recomandatii dela case bune, — în buzunarele lor găsești numai peceti, lacălituri, timbre, hârtii de pe la autorități că n'au fost dați nici odată judecății, că onorabilitatea lor n'a fost „infirmată” de nici o pedeapsă civilă, penală ori corecțională... Toate legalizate, autentificate. Acesta este tipul perfectului om de onoare, ireproșabil. Și de se brodește să-l apuce cineva de mănecă — d-ta ori eu — și să-l întrebăm: „da, d-ta, mă rog?”... te măsoară de sus până jos, insolent, cu ifosele arrogante ale vecinicului calomniat de profesiune, îți întinde „dreptățile”... ori îți publică hârtiile cari trebuie să-i dovedească cinstea în vr'un număr al „Românului”.”

Dr. A. B.

— Câmpina, 15 minut' și conductorul cu pântecul rotund, roș la față, cu picături de sudoare pe la tâmplă coboară greoi de pe scărița unui vagon. Mai mestecăm în gură din smenura plină de mireasmă, cumpărată dela țărănețele vioaie de aci din gară și cele 15 minute au trecut de grabă.

Drumul scurt, n'apucă conductorul nici să cercetaze biletele celor urcați în tren și iacă-tă-ne opriti în fața baltei Breaza, micuță, cu cărâmi-da roșă, pitită la poalele muntilor înalți, adormită, zimbătoare par'că, în vîlșul Prahovei, în scrișnitul teapăn al celor două mori din apropiere. Un drumeag cotit te duce în sat, o scară dreaptă, cu trepte de piatră, cu rezimăoare albă de tei îți scurtează din drum și te lasă tocmăi în ulita care poartă numel „Gărei”. Drumul îngrijit, frum-seta căsuțelor boite cu gnet, cu coperisurile din șindilă, cu cerdacuri largi, îți fac mersul năvă în mijlocul satului leonic și plăcut. Grădinile sunt niste adevărate raiuri. Ceardacurile pitite în dosul zorelelor, a glastrelor cu garofe culorate aprins, cu petalele încetite, îmbălbăzmează atmosfera cu mireasma lor în vreme ce băzăitul bondarilor și albinelor ce roiesc de-asupra lor îți aduc în suflet o mulțumire, o mulțumire nelămurită.

Soseaua principală, care este și șoseaua națională Ploiești-Predeal, e încântătoare. Bătăto-rită bine, ploaia n'aduce noroi niciodată, ba din-contră se erală așa de bine ca și calea noastră a Victoriei. Ne oprim oboșiți și flămânzi la restaurant-berărie al dlui Lache Manolescu, care se bucură de mare trecere în Breaza, poate că unde-i tocmăi în mijlocul satului, sau poate pen-

tru serviciul ce-l face sau în sfârșit pentru lăntării meșteri pe care li ara. Pentru că al dlui este cel dintâi pe care îl întâlnim în cale, aci ne oprim și noi, sub umbratul din fața caselor la o masă gătită curat. E vremea prînzului, și căldura se lasă tot mai grea așa că rar câte un personaj vizitator ori de aici din sat își mai duce piciorarele pe drum. Nu-i chip de ieșit la preumblare.

Luăm masa, pe care ni-a servit-o foarte bine, ca pentru oaspeții noi, chiar d. Lache. Liniștiți ne bem cafelețele, sprijiniți de spătarele scaunelor, în umbră și tăcere. Într'un târziu ne ridicăm dela masă. Și gândul amândorora ni-i cătră cimitirul satului. Cu inimile înmuiate, cu ochii învălșiți de lacrimi par'că, cu gândurile răvășite am intrat pe porțile cimitirului. Grilajele de fier vopsite în negru se reliefează ici și colo din sumedenia florilor înalte și a trandafirilor. Coloanele de marmură lucitoare, cu inscripții și cu portretele celor duși în lumea coasaltă, răsar drente la câteva din morminte și-ți dovedește familiile mai cu stare. Li un câmp de flori multicolore cimitirul satului. Albeata margaretelor contrastează cu verdeata sănătoasă a firicelelor de iarbă deasă, cu cuișoarele roșiatece, cu nemțiori galbeni și albaștrele caceșee. Celor uitați le-a sădit Dumnezeu din belsug flori, flori de câmp pline de mireasmă, dintre care răsar răzlețite crucile învechite, aplecate ca niste bătrîni gârbovi, înegrite de ploii. Ici și colo la câte un căpătâi mai năpâie lumina galbenă, bolnăvicioasă a unei candelă. Și peste tot e întinsă tăcerea; nimic, nici frunza par'că nu se clinteste, toate pare că-s

pline de teamă să nu tulbure somnul celor adormiți.

În fund, cu flori sădite de mâni gingașe, mormântul prietenului meu Costică stă singuratic, așa cum poate niciodată n'a voit-o el în viață și cum poate niciodată n'a crezut c'o să fie... O vreme rămân împietrit, cu mâinile împreunate pe piept, cu gândurile răvășite. Îmi simt apoi ochii înlăcrimați; covârșit de durere, cu aduceri aminte reîmprospătate m'aplec pe mormântul lui, durerea mă răpune și n'am putere să tip, să plâng...

O rînduneă rostește un cânt plin de durere, un imn celor adormiți, ce mă înduioșează mai mult... cântecul se pierde apoi înfiorat, par'că, în cîrpiri prelungi, duioase...

Ni-am ridicat amândoi de braț, pătrunși și sdrobiți de durere am ieșit din lăcașul celor care nu mai sufăr, celor care nu mai aud cuvîntul rău, celor cari nu mai știu ce-i durerea...

Intrăm apoi în învălmășagul satului, în larma copiilor, în amestecătura plăcută a vestmintelor țărănești, pline de frumusețe cum numai la Breaza găsești. Și în viața aceasta veselă, de flăcăi și fete, în țipetele negustorilor de turtă dulce și zaharicale ne simțim purtați și noi ca pe niște valuri, ne contopim unui cu alții, ne zimbim prieteneș unui altora.

(Sfârșitul va urma).

GOLDIȘ & CEHAN

...»dar mai ales pentru un rest de bani, știe el«..

„Qui se semble se ressemble”.

Dacă aceste două tipuri și-ar schimba rolurile, adică dacă Cehan ar fi directorul „Românului” iar Goldiș directorul „Timpului” — nici una din aceste pamflete n’ar avea nimic de pierdut și nu ar suferi nici o schimbare. Ei sunt aceiași comercianți de sentimente cari se vând unul altuia, ori unul pe altul, pentru a înșela lumea, pentru a masca o lașitate, pentru a batjocuri simțul public și a-și bate joc de toți naivii cari au ușurința să-i creadă.

Cât timp Cehan era corectorul prost al ziarului „Tribuna”, Goldiș își exprima cel mai mare dispreț față de „Ceahan”, cum îi zicea el, umflându-și mustățile în semn de scârbă și rînjind ca satirii ironiei! De felul cum întona pe acest „Ceahan”, rîdea redacția întreagă și eu însu-mi rîdeam, nu însă de intonare, ci de ridolul intonătorului. Vedeam că un om care trebuia să fie serios, prefăcea redacția într’un circ în care el făcea pe August cel prost. Și de câte ori n’a făcut „spirit” acest clown pe seama lui „Ceahan”? Și atunci eu îl compătimeam pe Cehan. Mă rog, când consideri pe cineva de expresia stupidității omenești, și când acest cineva era un biet corector, ținut de milă, atunci tu, care pozezi drept om inteligent, trebuie să te preocupi atât de mult de dânsul, să îi poți și vre-un discurs despre stupiditatea lui și să nu găsești alt subiect pentru „spirit” decât pe seama lui? Ce clar reese aci vechea vorbă: „cine se pune cu nebunul e mai nebun decât el.” Faptul însă se explică și mai bine: Goldiș și cu Cehan au aceeași mentalitate, se aseamănă întru totul; deosebirea e numai de vârstă. De ce dar n’au fost prietini dela început acești doi cavaleri de industrie? Din cauza stărei lor sociale: Goldiș era director de ziar și om cu parale, pe când Cehan era un „Ceahan”, pierde-vară și tinichea, un om care pentru o bere s’ar fi... cuvântul e prea tare pentru crudul adevăr. Și, firește, boerul nu se uită la mitocan. Dar când mitocanul a ajuns și el director de ziar, se schimbă socoteala. Pe Goldiș a început să-l mustre conștiința (care conștiință? N. R.) că l’a „ceahănit” atâta vreme pe Cehan, și cum Goldiș se pricepe în materie ziaristică și prețuește „Timpul” lui Cehan la fel cum ar prețui un „Răcnet al Carpaților” al lui Caragiale ori nu „Kikirez” bucureștean, și cum atunci trebuie să prețuiască și să stimeze și pe directorii acestor stupefacțiuni ale sărmanei prese îndurătoare, desigur a întins mâna sa nobilă lui Cehan, sau s’a pus cu acesta în directă comunicativitate. „Ceahan” a fost înlocuit cu „domnul Cehan”, șef-redactor la ziarul „Timpul”, mare ziarist deci, om de rang intelectual, cunoscut în presa română, însă care a fost dat afară ca incapabil de orice lucru de d. Iorga, apoi de „Tribuna” etc.

Rezultatul acestei comunicativități se știe: Cehan a fost rugat să dea ajutorul său distins „partidului național român

din Ungaria și Transilvania” în lupta ce duce acest „partid” prin „Românul”, contra intelectului românesc de peste Munți. Cehan, omul dreptății și al corectitudinii a protestat cu indignare contra „minciunei” mele, cumcă el ar fi fost plătit pentru injuriile aduse ziarului „Tribuna” și dlui Sever Bocu în special, injurii cari formează ajutorul său distins dat „partidului național român din... etc.”

Și, Doamne, ce hălămoote, ce „succeș”, ce victorie napoleoniană contra intelectului românesc de peste Munți! Proba acestei victorii însă nu e alta decât că eu aș fi prizonierul lor moral și în curând voi fi decapitat moralicește, condamnat fiind de opinia publică pentru fapta mea de a fi intrat și eu — simplu soldat — în lupta pentru lumină și adevăr.

Proba aceasta însă nu e decât o iluzie optică a noiei firme „naționale”: Goldiș & Cehan. Iată care este adevărul:

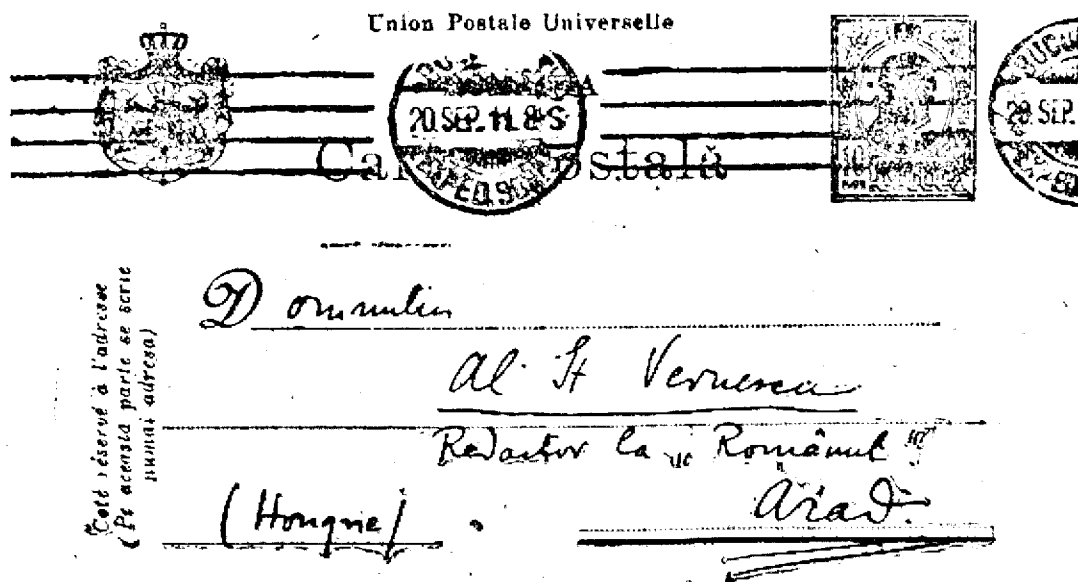
Ziarul „Tribuna”, fără să aibă orientarea mea, a înțeles, natural, că Cehan a fost plătit pentru a scrie câteva ineptii grosolane la adresa dlui Sever Bocu — ineptii cu cari, eu, ca șef-redactor al „Românului”, am avut mult de lucru, fiind scrisă fără gramatică și fără nici un simț al limbii românești. Și s’a înțeles acest lucru și din faptul că Cehan nu era un colaborator al „Românului”, ci un instrument, ori un „om cu ziua” plătit pentru o treabă oarecare, și anume pentru o treabă necinstită accidental. Bunăoară îți dai căruța în șanț, cinești pe un om să-ți ajute s’o scoți: aduci o chivuță și o plătești să-ți spoiască peretii casei etc. Chivuța-Cehan a spoit coloanele „Românului” cu injuriile pomenite, treabă pentru care a fost plătit. „Românul” însă se laudă că chivuța-Cehan a făcut treaba gratis; și dăunăzi când eu am susținut că această chivuță a fost plătită, „Românul” a sărit la mine ca țiganka dela mahala, improșcându-mă cu fel de fel de murdării demne de acel murdar Vasile Goldiș.

Și pentru a doua oară a fost chiumată chivuța-Cehan. De astădată însă i-s’a plătit treaba foarte scump. — Goldiș fiind de astădată și mai bine păcălit.

Cehan, departe de a fi un boem în adevăratul înțeles al cuvântului, este un degenerat care suferă de mania boemiei, un deklasat al societății (toți cari l’au cunoscut o pot spune) un om fără nici o cultură și lipsit de orice simț. Intotdeauna, însă, eu am avut pentru orice soi de nenorociri o atenție și o bunăvoință adeseori prea mare. Cu Cehan m’am purtat foarte bine, de când l’am cunoscut i-am dat sfaturi folositoare și am scrisori dela dânsul în cari mă idealizează, spunându-mi că simte pentru mine mare prietinie și admirație. N’a fost dar o ușurință din partea mea, dacă i-am scris, rugându-l să-mi ajute pentru stabilirea unui adevăr. Eu nu eram sigur dacă mai păstrez scrisoarea lui în care mă ruga să stăruie la Goldiș să-i achite toată învoiala și să-i fac rost să-mai cîupească ceva — și deci pentru stabilirea unui adevăr, era foarte corect, ca Cehan să mă servească scriindu-mi din nou scrisoarea de care eu nu eram sigur c’o mai păstrez: scopul fiind bun, scuză mijlocul, că el ar fi scris a doua oară o scrisoare mai clară și mai pe larg decât cea dintâi — i-am arătat chiar cum s’o scrie.

Cititorii vor fi văzut, desigur, în aceasta și o curiozitate a mea: am vrut să văd dacă în acest Cehan poate exista cu adevărat un colțisor curat sau sincer. Nimic! Nenorocitul a fost atât de inconștient că a vândut scrisoarea mea lui Goldiș, (care i-a cumpărat-o de data asta probabil, foarte scump), crezând că astfel parează proba ce eu aș fi putut-o aduce.

Adevărul însă tot triumfă. Eu am găsit scrisoarea lui Cehan și o expun la rândul meu aci, ca să limpezesc odată pentru totdeauna această afacere a noiei firme: Goldiș & Cehan.



București
Miercuri 7 Sept.

Dragă Vernescule,

Am sfârșit sărit în Capitală și rămân,
am intrat în redacția „Epocei”.
Te rog să-mi adresezi și dlui Goldiș
ca la serbările culturale din Iași — de
mare însemnătate românească să repre-
zintă „Românul” și să trimit raport deta-
liat ca unul ce cunosc bine Moldova. Te
rog stăruie și tu. Dar mai ales pentru un
rest de bani, știe el. Dacă s'ar putea să
fiu și corresponsentul din București, eu
te-aș scri mai poetic și cu mai mult far-
mec de cum se trimite de actualul. Te rog
răspunde pe adresa „Epocei”.
Ce mai faci? Te salut Cehan.

Adecă:

Dragă Vernescule,

București

Miercuri 7 Septem. 1911.

Am sfârșit sărit în Capitală și rămân,
am intrat în redacția „Epocei”. În scopul în
care îți scriu ție, m'am adresat și dlui Gol-
diș ca la serbările culturale din Iași — de
mare însemnătate românească să repre-
zintă „Românul” și să trimit raport deta-
liat ca unul ce cunosc bine Moldova. Te
rog stăruie și tu. Dar mai ales pentru un
rest de bani, știe el. Dacă s'ar putea să
fiu și corresponsentul din București, eu
te-aș scri mai poetic și cu mai mult far-
mec de cum se trimite de actualul. Te rog
răspunde pe adresa „Epocei”.

Ce mai faci?

Te salut Cehan.

Mă rog, candidule domn Goldiș, de ce
ți-s'a adresat tovarășul d-tale „Cehan”?
Pentru a-ți trimite gratis, darea de sea-
mă a serbărilor din Iași? Dacă el știa că
nu-i plătești ineptiile, ți-s'ar mai fi adresat
și m'ar fi rugat și pe mine să stăruie și eu,
la domnia ta? De bună seamă că nu! Dar
restul de bani, care să fie oare? S'a în-
tâmplat vreodată să n'ai nici d-ta nici
„partidul” parale și lipsindu-ți hârtia pen-
tru tipărirea „Românului”, iar comitetul
cu Marșieu creditor băgubit în frunte, re-
fuzându-ți de frica pagubei un împrumut,
— ai fost nevoit să te împrumuți la „Cea-
han”? Ai întâlnit în clipele acelea peni-
bile pe acesta și te-ai rugat de el să-ți îm-
prumute o sumă de bani pentru hârtie?
De bună seamă că nu! Restul de bani pro-
vine numai că nu-i plătești complet
singura treabă ce-ți făcuse, adecă inju-
riile aduse „Tribunei”. Cehan doria să-l
plătești cât mai bine, onoratule comer-
ciant de sentimente, de aceea mă ruga să
stăruie să fie și corresponsentul „Românu-
lui” la București — căci el ar scrie mai

„poetic, și cu mai mult farmec de cum
se trimite de actualul”, bine înțeles însă
că nu gratis, chilipirgiule negustor!

Cehan, plecând în țară, a mers cu mi-
ne în tren. De atunci mă avertizase că va
scrie contra „Tribunei”, și mă ruga să
stăruie eu la timp să fie plătit bine. De ce
nu ți-am spus eu nici odată nimic de asta?
Aceasta o înțelege ori ce om cu bun simț.
D-ta însă nu-l ai — și chiar în comerț bu-
nului simț e foarte necesar. Falimentul tău
va fi grabnic și rușinos...

Iată iubii cetitori, care este a „parti-
dului” nouă firmă, Goldiș & Cehan!

București, 13 Dec. 1911.

Alex. St. Vernescu.

Din partea noastră n'avem multe de
adăugat. D. Goldiș, să-și facă — dacă mai
poate — socoteala cu ultimul rest de pu-
doare ce i-o fi mai rămas. Recitească sin-
gur injuriile de surugiu câte ni-a adus, cu
un curaj... moral, pecare mărturisim, i-l
admirăm! Cu prietinel său Cehan, „acum
șef-redactor al ziarului „Timpul” din Iași
credem că nu va îndrăzni să se scuze. Și
atunci îi putem întoarce dlui Goldiș în-
trebarea:

„Cine e ținut pe banca rușinei și a
infamiei „Tribuna” ori d. Goldiș?”

Răspunsul îl lăsăm și noi cinstiului
public românesc.

NB. Nădăjduim că „Gazeta Transilva-
niei” va grăbi să satisfacă curiozitatea lui
„Nae Curiosu” din Arad, luând notă de
rîndurile de sus.

Curente antimaghiare în Austria.

Tot mai puternică devine îndărjirea Austria-
cilor în contra șovinismului unguresc, care cre-
iază atâtea încercături și deschide atâtea primej-
dii, interne și chiar externe, pentru monarhia
Habsburgilor.

Dualismul, această formă de stat ibridă pen-
tru o mare împărăție, cu numeroase naționalități
conștiente de sine, nu mai mulțumește pe nimeni,
nici chiar pe Unguri măcar. Austriacii ar vrea
să se revină la respectarea deplină a pactului
dualist, care în principiile sale fundamentale ga-
rantează unitatea monarhiei. Politicianii maghiari
din toate partidele, au căutat în totdeauna — și
au izbutit în parte mare — să falsifice dualismul,
interpretându-l în sensul tendințelor separatiste
și pregătind astfel calea către o eventuală uniune
personală între Austria și Ungaria.

Oamenii politici din Austria, foarte toleranți
față de politica agresivă a Ungurilor, au început
a se desmetici numai pe încetul și a vedea că se-
paratismul unguresc constituie cea mai serioasă
amenințare pentru unitatea și siguranța monar-
hiei, înăuntrul și în afară.

Abia astăzi, după o experiență foarte dure-
asă, de peste patruzeci de ani, politica vieneză
pare a fi accesibilă convingerei, că trebuie să se
opună o rezistență energică separatismului ungu-
resc. În acest sens s'au ivit în vremea din urmă,
o serie de curente și manifestațiuni importante,
cari agită tot mai mult lumea politică și întreaga
opinie publică din Austria.

Astfel, chiar zilele acestea, s'au întrunit la
Viena un mare număr de membri ai înaltei aris-
tocratiei și au pus bazele unui nou partid, care va
lucra pentru reîntregirea monarhiei centraliste
de odinioară.

Consfătuirea a fost prezidată de contele Mens-
dorf Poully; au aderat la ea personalități din

cele mai marcante precum Prințul Lobkovitz,
conții Letour, Harras, Kudenhouve, Nagel, arhie-
piscopul Vienei și mulți alții.

S'a discutat în prima linie chestia transfor-
mării monarhiei, cu luarea în seamă a drepturi-
lor naționale ce se cuvin tuturor naționalităților
din Austria și Ungaria.

Intrunirea a votat următoarele puncte cardii-
nale ale politicii noului partid: să se dea o sin-
gură constituție Austriei și Ungariei; armata
monarhică să rămână unitară; să existe, pentru
întreg imperiul, un parlament și un guvern co-
mun; să fie menținută comunitatea economică
și financiară între cele două părți ale monarhiei
dualiste.

„Seara”.

INFORMAȚII.

A R A D, 2 Ianuarie n. 1912

— „Sezătoarea” din Timișoara. Cu cât se apro-
pie ziua reprezentațiunii, cu atât e mai mare in-
teresul pentru „Sezătoare”. În timpul din urmă
și-au mai anunțat participarea mai multe familii
din Oravița, Caransebeș, Reșița, Bogșă, Meșiaș,
Sătmăr apoi mai mulți tineri universitari din Bu-
dapesta și Oradea. Judecând după interesul cel
mare ce se manifestează de pe acum, sala hotelului
„Principele de coroană” promite a fi arhiplină.

Probele se țin regulat și acum cu muzica mili-
tară. Corresponsentul nostru a participat la proba
ultimă — dată anume pentru corresponsenții ziv-
relor — și a rămas încântat de precizia cu
care se execută fiecare cântare. Simți un adevărat
deliciu ascultând cântările și glumele pline de
satiră ale fărâșilor noștri. Întreaga „Sezătoare”
a dlui Brediceanu e un adevărat cap de operă și
nici nu ne îndoim, că toată inteligența română
din Banat va lua parte la „Sezătoarea” din Ti-
mișoara.

În numărul nostru de Crăciun vom da întregul
program al petrecerii, care va fi foarte bogat și
ales. Cum suntem informați, „Sezătoarea” va fi
precedată de un mare concert al dnei Lucia Cosma,
care suntem siguri că se va întrece pe sine însăși.

În zilele aceste va sosi și dl Brediceanu ca să
conducă probele. Pe după serbători se așteaptă și
sosirea dlui Ionel Crișan din Viena.

— Moartea unui brav preot român.

Aflăm cu multă părere de rău mutarea la
cele eterne a unuia din cei mai distinși
preoți români din comitatul Aradului. Pă-
rintele Ioan Codrean din Șiclău, unul din
pleiada bărbatilor însuflețiți cari au ținut
vie flacăra românismului în comitatul no-
stru s'a stins ieri din viață în spitalul or-
șenesc din Giula, răpus de grele suferințe.
Răposatul lasă în doliu un întins cer de
rude, prietini și apreciatori ai vieții sale
pline de fapte frumoase.

Familia a publicat următorul anunț fu-
nebru:

Cu inima frântă de durere aducem la cuno-
ștință, că neuitatul soț, tată, soțu și bunice Ioan
Codrean, paroh gr.-or. român în Șiclău a trecut
la cele eterne în 19 Decembrie st. v. în al 70-lea
an al etății și al 46-lea an a fericitei sale căsătorii.
Inmormântarea va fi Miercuri, în 21 Decembrie
st. v. ora 10 a. m.

Odihnească în pace!

Șiclău, 19 Decembrie st. v. 1911. Văd. Cristina
Codrean născ. Ciorogariu, soție; Terentia văd.
Iercan, Gabriela măr. Dr. Bădean, Adriana măr.
Dr. Ispravnic, Nicolau Codrean, fiice și fii; Dr.
Atanasie Brădean, Dr. Sever Ispravnic, Elena
Codrean născ. Morariu, gineri și nurori; Aurelia,
Tudor, Mircea și Nerva Iercan, Sabin și Salvator
Brădean, Letiția și Sever Ispravnic, Nicolau Co-
drean, nepoți.

— Cunună eternă. II. Sa d. Dr. Gheorghe Popu,
judecător la Curtea de casație și soția Silvia născ.
Tămășdan a trimis Reuniunii femeilor române
din Arad 20 coroane ca răscumpărare a cununii
pe sicriul răposatului tânăr Eugen Beleş.

Reuniunea aduce și pe această cale sincere mul-
țămiri nobililor donatori.

— **Plecarea dlui Brediceanu din Sibiu.** D. Dr. Tiberiu Brediceanu a părăsit Sibiuul astăzi, plecând la Lugoj, unde va rămâne câteva zile înainte de a merge în America. Joi, săptămâna trecută, toți funcționarii băncii „Albina”, în frunte cu d. P. Cosma, s-au întrunit în sala dela restaurantul Broto, unde — după toastele potrivite cu ocazia — și-au luat rămas bun dela abilul secretar al băncii.

Intreg publicul românesc din Sibiu s'a despărțit cu cele mai afectuoase sentimente de simpatie d. Brediceanu, și i-a oferit un inel de platină cu briliante, în semn de dragoste și de stimă.

Călătorească în pace și să se întoarcă sănătos, la vremea sa.

— **O nouă învingere a Românilor din Obad.** Ni se scrie: Vineri în 29 Decembrie n. a avut loc în comuna Obad (com. Timiș) restaurarea antichității comunale, cu care ocaziune și în urma conducerii înțelepte a harnicului și iubitului nostru preot d. George Ionescu am învins din nou pe dușmanii noștri nemți (schvabi) — căci pe lângă toate opintirile și alergările lor și deși au pus tot în mișcare în favorul candidatului lor neamt, — bravii noștri români nu s'au lăsat bătuti, ci ținând la olaltă și luptând voinicește în frunte cu harnicul nostru preot ne-a succedat de am ales cu mare însuflețire ca jude comunal pe bravul oomom George Ianoșel. Alesul e om corect și român bun și avem toată speranța că va conduce comuna noastră pe căi bune și că va apăra interesele noastre românești.

Lupta a fost foarte grea și de astădată căci fiind în perioada expirat iar jude român, nemții în credința (după obiceiul vechi) că acum e rândul lor, s'a folosit de toate mijloacele ca să prindă jude neamt, dar mulțămintă conducerii preotului nostru au euzat nemții cu planul lor și a părăsit casa comunală cu mare amărăciune și cu năcazul în suflet. Aceasta să le servească de lecție ca să nu asuprească pe români și să nu se țină superiori nouă. Brav s'a purtat la alegere românii noștri Filip Sojdean, Trifu Sojdean (Chee) și Iosif Crișan, cari au luptat mult pentru învingerea noastră.

Dumnezeu să dea gând bun românilor ca întotdeauna să lupte în unire și să țină la olaltă căci numai astfel vom fi respectați de dușmanii noștri și putem face lucruri frumoase.

Dumnezeu să țină la mulți ani pe preotul nostru George Ionescu, căci s'a dovedit de conducător harnic, care își găne sufletul pentru oile sale.

Trăiască bravii alegători români din Obad și vrednicul lor jude comunal George Ianoșel. — Obad, în 31 Dec. 1911. Un reprezentant comunal.

— **† Alexe Ardelean.** O telegramă din Beiuș ne anunță că d. Alexe Ardelean, membru fruntaș al societății române din Beiuș, a repausat azi. Însemnarea lui va avea loc la 4 Ianuarie n.

Trimitem întristatei familii sincerile noastre condolențe.

— **„O nouă parohie în Timișoara.”** Primim următoarele: În nrul 275 din ast an al prețuitei „lv. foi ați binevoit a lua notiță din „Temesvári Hirap” sub titlul „O nouă parohie în Timișoara” la care notiță vă rog să binevoiti a da loc modestei mele reflexiuni pentru orientarea onorabilului public cetitor al Tribunei:

Este adevărat că Duminecă, în 11 (24) Decembrie a. e. sub preșidul P. O. D. protopop tractual Dr. Traian Putici s'a ținut aici sinod parohial extraordinar în obiectul regulării dotațiunii preoțești și în chestia înființării postului al doilea de preot; dar nu este adevărat și nici

un caz de când conduc eu comuna aceasta bisericească ca paroh să nu fi fost în stare a îndeplini și presta funcțiunile imnuse mie și a mulțumi trebuințele sufletești ale credincioșilor mei și să nu fi săvârșit cultul divin în sta biserică regulat și conștient; zic nu trebuințele și interesele parohiei reclamă înființarea postului al doilea de preot, ci interesele de altă natură. Anumiți oameni, însoțiți cu lucrătorii dela diferitele fabrici din Timișoara, dela tren etc. înclinați mai toți spre socialism, au dat pretext ca autoritățile noastre superioare bisericești să se ocupe cu afacerea aceasta, care — după convingerea mea — nu va servi intereselor bisericești.

Acea parte din credincioși, care înainte cu 8 zile a pretins înființarea postului al doilea de preot, în sinodul parohial a decis sistarea unui post de învățător astfel, că comuna noastră bisericească, care are peste 250 de copii obligați la cercetarea școlii de toate zilele în viitor va rămâne numai c'un învățător și cu o clasă.

Mehadia, 31 Decembrie 1911. Cu deosebită stimă: Ioan Plavosiu paroh gr. or. rom.

— **In balon peste ocean în America.** Balonul „Suchard” cu care profesorul Dr. Gans din München voeste să treacă Oceanul în America este gata pentru plecare.

Profesorul Gans va pleca la 12 Martie de pe insula Tenerife, și va sosi în America, la Barroto sau Florida la 17 Martie.

Profesorul Gans va fi însoțit în călătoria lui de încă 3 profesori, un ofițer din marină și un inginer.

— **Noui răscoale în Albania.** Din Constantinopol se anunță: Ministerul de interne comunică oficial că la Craja, în ținuturile mirdișilor, a izbucnit revoluția.

Comunicația telegrafică între Craja și Alesia este întreruptă.

Autoritățile din Albania au confiscat o mulțime de bombe.

— **Rezultatul anchetei în cazurile intocscărei din Berlin.** Ancheta făcută în cazurile de intocscărie dela azilul de noapțe de aici, a stabilit că, cazurile de intoxicare se datoresc rachiului vândut celor din azil de trei nbgustori.

Acel rachiou conținea alcool metilic. Rachiul a fost confiscat, iar cele trei magazine închise. Furnisorul alcoolului, droghistul Scharmach din Charlottenburg a fost arestat pentru delict în conra legii alimentelor și pentru fraudă alimentară.

Cercurile medicale însă se arată sceptice cu privire la putința otrăvirei din cauza alcoolului metilic.

— **„Un candidatul de președinte la Reuniunea învățătorilor arădani.”** În nrul 271 al „Românului” a apărut sub titlul de sus un articolas, în care se vestește abonaților, că eu ași candida și respective ași aspira la postul onorific de președinte al Reuniunii noastre învățătoresci. Afirmarea aceasta a autorului mincinos din tufiș e o scornitură răutăcioasă. Iă așa ceva nu m'am cugetat nici când și nici de prezent nu-mi vine pofta.

Am fost însă de părere, și sunt și astăzi, că la timpul său să se aleagă în fruntea Reuniunii noastre învățătoresci un bărbat „sprijinitor” al dascălilor. Un bărbat, mă rog, căruia să nu-i placă minciunile, să nu știe calomnia. Cu un cuvânt: să fie după toată rânduiala lui Melchisedec.

Și fiindcă un astfel de bărbat nicăiri pe pământ nu se află, decât numai la „Românul”, din parte-mi voi agita în direcția aceasta printre dascăli, mai ales pentru „vulpoiul” din tufiș, nu voi cruța nici o osteneală, numai să-mi spună, cine e și cum îl cheamă?

La celelalte afirmări ale „Românului” nu pot să răspund, deoarece citările scoase din articolul meu apărut în nrul 270 al „Tribunei” sunt false. Să binevoiască autorul din tufiș să cetească articolul meu încă odată și bine, apoi să scoată citările exact, dacă voeste. Eu apoi o să-i răspund dacă voi afla de bine. — Socodor, Iuliu Păguba, inv.

— **Bustul lui D. A. Teodoru.** Din București ni se scrie: Duminecă s'a făcut cu deosebită solemnitate desvelirea bustului regretatului D. A. Teodru, fost secretar general al ministerului de culte și instrucțiune publică, ridicat pe mormântul lui la cimiterul Bellu.

La orele 10 dim. s'a oficiat un parastas la biserică Sfinți Voivozi de către P. S. S. Arhieroul Melette Conștăceanu la care au asistat foarte mulți profesori, institutori și foști elevi ai defunctului profesor. În asistență am remarcat și pe dnii Spiru C. Haret, fost ministru, și Petre Gârboviceanu, fost administrator al Casei Bisericești.

După serviciul divin, întreaga asistență s'a dus la cimitirul Bellu unde s'a făcut desvălirea bustului.

A vorbit dnii Petre Gârboviceanu ca președinte al comitetului pentru ridicarea bustului, profesorul Pătrășcanu, institutorul Ion I. Teodoru. Institutorul C. Theodorescu, președintele asociației institutorilor din țară, și tânărul Theodorescu Ghedem în numele foștilor elevi ai defunctului.

— **Prea frumoasa „Cosinzeană” își va merita cu prisosință numele prin admirabilul număr de Crăciun ce scoate.** Va avea poezi de Crăciun cari de cari mai frumoase, scrise de Zaharie Bărsan, I. U. Soricu, Aurelia Pop, apoi poezii de I. Borcia, Livia Rebreanu, V. Stoica, Sob. Bornemisa, Versuri glumețe de Haramb Căldămar, — apoi „Steaua” schiță de Crăciun de Al. Ciura, nuvele de I. Agârbiceanu, Mih. Gașpar, Liviu Rebreanu, cronică medicală de Dr. Hârsu, „Rostul familiei” de Dr. Tomescu, „Serisori către o fată tânără” de Angelica, știință de G. Todică, — și începe publicarea unui mișcător roman de A. Fogazzaro, traducere, roman plin de dulci scene de iubire.

Doritorii a avea de sărbători frumosul număr, să se adreseze la „Librăria Națională” în Oăstie (Szászváros) care le trimite *gratuit* acel număr de probă.

— **Surparea unui tunel.** Din Belgrad se anunță, că tunelul dela Sroljig, care este în lucrare, s'a surpat îngropând nouăsprezece muncitori. Cu toate că s'au luat grabnice măsuri de salvare, până acum n'au fost găsite corpurile nenorociților.

— **Febra tifoidă la Dej.** Din Dej se comunică, că în oraș și împrejurime s'au constatat mai multe cazuri de febră tifoidă. Primăria a luat dispozițiile necesare, pentru combaterea epidemiei.

— **Ordin rău înțeles.** Ministerul de război din Londra a încercat în ziua de 31 Decembrie st. n. o probă de concentrare a rezerviștilor. A dat ordin, ca pe ziua amintită, să fie ohemați rezerviștii, cari însă în loc de prezentare să trimită câte o telegramă anunțând ora primirii, ora plecării și ora sosirii la regiment. În înțelesul acestui ordin era dar mai mult un exercițiu.

Ordinul dat însă a fost atât de confuz stilizat, că mulți nu l-au înțeles și astfel s'au prezentat la regimente. Înrolarea rezerviștilor a pro-

Albert Dobó,

giuvargiu, Kolozsvár, Mátyás király-16r15.

(Telefon 842). Fost prăvălia Husznik. (Telefon 842).



Prefacând și asortând de non magazinul de ciasornice și giuvaricate

— al lui ➤ **Husznik János** ◀ il co- tinui eu. —

Mare deposit de ciasornice și giuvaere și articole de argint veritabil și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc

după comandă medicală.

Un mare panică în populația, care vedea izbucnirândul lor s'au folosit de toate mijloacele ca să din partea ministerului, ca să mulcomească lumea agitată, care înțelegând greșala comisă de stilizarea confuză și-a revenit. Ministerul a deschis însă ancheta contra autorului acestei stilizări, care a pricinuit atâta teamă pacinicilor cetățeni.

— **Teroriștii ruși aprovizionați cu arme din România.** „Seara” primește din Galați următoarele:

În anul 1908 a fost isgonit din localitate Rusul supus turc Iordan Nicolaef, fost mecanic pe vaporul rusesc „Ruf” cum și pe alte vapoare maritime din Odessa.

Isgonirea a fost motivată de atitudinea răboinică pe care numitul o avea ori de câte ori venea în localitate.

Zilele acestea Nicolaef fiind găsit din nou în orașul nostru, a fost adus la serviciul de siguranță, unde fiind supus unui scurt interogatoriu nu mică a fost surprinderea când la percheziția făcută s'a găsit asupra lui șapte revolvere sistem „Browning” și mai multe cartușe.

Intrebat asupra provenienței armelor cât și asupra destinației lor, Nicolaef a dat la început răspunsuri evasive.

Luat însă în mai de aproape cercetare de către d. Costescu, Nicolaef a declarat cele ce urmează:

După izgonirea lui din România s'a stabilit în Odessa unde a fost primit ca membru în comitetul terorist de acolo, pe ai cărui membrii îi cunoștea de când fusese mecanic pe vapoarele din Odessa.

Nicolaef a fost acela care a dat tovarășilor săi explicații asupra împrejurărilor în care s'ar putea aproviziona cu arme din țara noastră intru-cât dânsul cunoștea poziția geografică a țării.

În cele din urmă, pentru ca această aprovizionare să se facă în mod mai eficace, Nicolaef a fost însărcinat de tovarășii săi să se stabilească în Reni ceea ce dânsul a și făcut luându-și soția și copiii.

Din Reni el venea adese-ori în orașul nostru, însoțit de alți tovarăși. El rămânea aici, iar tovarășii plecau la București de unde se aprovizionau cu arme pe cari apoi le aduceau în Galați unde le predau lui Nicolaef.

În mod fraudulos acesta trecea în cursul nopții cu barca la Reni, iar de aci expedia armele comitetului terorist din Odessa.

Din localitate Nicolaef a cumpărat în două rânduri arme dela atelierile dlor Grifon și Traiana.

Prima oară a cumpărat revolvere și cartușe în valoare de 500 lei, iar a doua oară cumpărase cele 7 revolvere pe care, însă, nu a reușit să le transporte la destinație.

Din declarațiile lui Nicolaef reiese că tovarășii de ai lui se înțelebesc cu aceleași operații la Ruseiuk și Constantinopol, și că cea mai mare parte dintre dânsii, sunt de naționalitate bulgară.

Nicolaef își are chiar pe părintele său la Constantinopol. Trebuie să recunoaștem că față de inteligența lui Nicolaef a fost nevoie de foarte mare abilitate din partea șefului siguranței, până ce l'a hotărât să facă declarațiile de mai sus.

Detalii asupra membrilor din comitetul din Odessa și asupra organizației lor, Nicolaef refuză cu încăpăținare să le dea.

Cercetările continuă.

— **Un învățător ars de viu.** Terorismul bulgarilor bulgare a pus de nou pe gânduri autoritățile turcești din Macedonia. Nu e zi în care să nu fie găsiți oameni morți în drumul mare, și de pre-

dilecție intelectuală, preoți și învățători sârbi, căci e știut că bandele bulgare au o secțiune specială pentru omorârea exclusiv a acestora. Până acum au căzut victime peste șase sute de preoți și învățători, afară de cei căzuți în luptele date pe față cu aceste bande de criminali. Mai nou directorul Dincevici dela școala sârbească din Doiran, a plecat în misiune pedagogică prin satele megieșe. Pe drum însă a fost surprins de acești criminali cari după ce l'au căsăpit cu topoarele, au ațitat repede un foc puternic și l'au pus deasupra. Ziua următoare găsimu-l serm, a fost îngropat de ai săi cu mare pompă. Autoritățile s'au pus cu toată stăruința în urmărirea ucigașilor.

— **Un atentator primejdios.** În Europa se întâmplă mai rar atentate cu dinamită a căror ecou să pătrundă peste întreg continentul, în America însă, aceste atentate sunt lucruri de toate zilele și nu arare ori autoritățile au multă bătaie de cap cu descoperirea comploturilor țesute cu multă rafinerie de iankee șireți. Până unde merge îndrăzneala acestora se poate vedea și din șirele de mai jos cari ne spun că poliția din Monessen a arestat pe un mecanic al căilor ferate, bănuind fiind că ar fi părtaș la atentatele cu dinamită făcute de frații Mac Namara. Firește până i-s'a dat de urmă, atrecut vreme îndelungată și numai grație agenților secreți a putut fi demascat. În geanta de voiaj care o folosea în drumurile zilnice ce făcea conducând locomotivele trenurilor, s'au găsit șaptezeci și șase de bombe și un pachet de fițuri.

— **Un cerc al criminalilor.** Un băiat ca de vr'o șaisprezece ani a cerut procurorului dela tribunalul din Caransebeș să fie internat la un institut de corecțiune, unde să-l dedea la o nouă viață, căci în cercul de criminali al familiei sale ce zace în întunerecul pușcăriei, n'a primit nici o îndrumare pentru aș urma viața în condiții cinstit. Cazul judecat în sine, e foarte interesant, dar și foarte rar, mai ales că rima în familia băiatului era un păcat atavic. Moșul său a fost acuzat pentru omor, tatăl său a făcut șase ani de pușcărie, și abia ce scăpase, din nou a fost pus în lanțuri, pe urmă a murit în curând, tot în temniță. Frate-său robește pentru omor premeditat, mamă-sa acuzată pentru aceeași crimă.

Procurorul a făgăduit tânărului tot sprijinul pentru a-l ajuta să intre în noua viață.

— **Aviz.** Am onoare a face cunoscut, că în urma unor împrejurări independente de mine și mai cu seamă — de ce aș tăgădui? — din motive financiare, m'am hotărât să sistez apariția revistei „Națiunea”.

Ori cât aș fi fost de pesimist, nu aș fi crezut, că din acei 800 de abonați, cari au primit regulat toți 6 numorii apăruiți până acum, nici a treia parte nu și vor ținea de datorie, ca să achite bagatelul proț de abonament pe 1/2 de an.

Rog pe toți acei st. abonați, cari au binevoit a plăti abonamentul, precum și pe st. colaboratori cari m'au onorat cu prețiosul lor sprijin moral, să binevoiască a primi mulțămirile mele sincere. Budapesta, 30 Dec. 1911. Cu stimă: Dr. Ludovic Szabo, avocat, directorul revistei „Națiunea”.

N.B. Sunt rugate și celelalte ziare și reviste a reproduce avizul acesta.

— **Logodnă.** Îșoara Tinea Mociu din Tranis și dl Alexandru Nossă, absolvent de teologie din Treștia, își anunță logodna.

Felicitările noastre.

— **Ispășirea profanării.** În biserica din satul Poli, lângă Roma, era o statuă a Madonnei, veche și împodobită cu nestemate, despre care poporul zicea că e făcătoare de minuni și pelerinau din mari depărtări la ea. Statua a fost ridicată de Papa

Pius IX în Bog, din prilejul jubileului de 500 de ani dela clădirea bisericii. În aceeași vreme i-a cumpărat o frumoasă cunună împodobită cu diamante, în valoare de 20.000 lire. Zilele trecute un om, se spune că e german, atras de strălucirea nestematei, s'a pus să fure coroana. Se suise pe scelu și trăgea binișor de cunună. Dar nu i-a fost a bună, căci ea o pedecăpă de sus, cum ținea statua în brațe, aceasta s'a rupt și au căzut amândoi. În vârtejul căzăturii hoțul a ajuns de desubt și a fost zdrobit de greutatea marmorei. Dimineața când a venit paraclisierul a dat peste el țepăn.

— **Ignoranța recruților francezi.** Acum, când interminabilul „acord franco-german” e unul din cele mai însemnate evenimente ale politicii mondiale, care a stârnit desbateri furtunoase în parlamentul francez și a putut face pe un ministru să plângă cu bobot în plină sedință, titlul de mai sus, apărut zilele acestea în *Kölnische Zeitung*, e interesant și semnificativ. Este vorba de un articol în care corespondentul din Paris al gazetei germane, caută să pue în evidență încă odată mai mult, inferioritatea armatei franceze. Și într'adevăr, dacă trebuie să credem tot ce spune corespondentul german, lucrul este firește surprinzător.

Un ofițer ar fi supus pe 50 de recruți dintre cei cu știință de carte la un examen sumar cuprinzând 15 întrebări privitoare mai mult la istorie, din cari reproducem câteva împreună cu răspunsurile căpătate:

— „Cine este Jeanne d'Arc?” — Opt dintre cei întrebați habar n'aveau despre ea. Alți cinci, dădură răspunsurile următoare: „Jeanne d'Arc a dat Franța pe mâna Englezilor”. — „Ea este o fetiță”. — „Este o Franceză”. — „Ea a fost arsă de vie”. — „Ea a scăpat Franța de Gali”. Ceilalți o cunoșteau mai bine.

— „Cine a fost Napoleon I?” — Unsprezece înși dintre cari trei învățaseră 5 ani la școală, unul 6, iar altul 7, nu știau nimic despre asta. Unul (7 ani de școală) răspunse: „Nu știu de ce nație era”; iar altul: „Era împăratul Rusiei”.

— „Ce este războiul dela 1870?” — 39 de înși știură despre ce este vorba, 9 (dintre cari 3 aveau 5 ani de școală) se arătară de o ignoranță desăvârșită, 2 răspunseră: „A fost un război între Franța și Anglia”, etc.

Tituși, nouă par'că nu ne vine să credem pe recruții francezi așa de ignorați, ei mai de grabă ne vine să credem că subversivul gazetar german a căutat să-i facă prea negri în teorii opiniei mondiale, când ei sârmanii nu sunt decât... bleus.

x Dacă vrei să bei ceai ieftin, poți să încerci, căci litru de rum englezesc și o cutie de ceai costă numai 2 cor. Un litru de esență pentru diferite licheururi 50 fl., un litru esență de rachiu 20 fl. și un litru esență pentru rum 40 fl.

Preservative pentru bărbați și dame bucata 40 fl. Legături pentru vătămătură, pentru burtă precum și alte articole ce se țin de branșe se află la drogueria „Juger” alui Fekete Mihály, Marosvásárhely, Piața Széchenyi. Comandele peste 10 cor se trimit franco.

Miscare culturală și socială.

— **Petreceeri, concerta.** —

Teatru în Arad. Asociațiunea aradană secția plugarilor din suburbia Pârnea, aranjează Duminecă în ziua primă de Crăciun, în salele Casei Naționale o reprezentare teatrală împreună cu joc. Venitul e destinat pentru ajutorarea școlărilor săraci.

Începutul la orele 7 și jum. seara. Invitații speciale nu se fac.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite franco.

8 Ianuarie n.

Teatru în Oravița. „Reuniunea de cetire și cântări” din Oravița-română invită la reprezentarea teatrală, urmată de dans, ce va avea loc la 8 Ianuarie n. în hotelul Iosif Nedici. Se va juca „Drumul de fier” de V. Alexandri. Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru în Bozoviciu: Corul bisericesc din Bozoviciu invită la reprezentarea teatrală, urmată de dans, ce va avea loc la 8 Ianuarie n. Se va juca „Executorul” de A. Timbriu. Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru în Lipova: La 8 Ianuarie n. se va juca în hotelul „Arhiducele Iosif” farsa „Nepotul răsfățat”. După producție dans. Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru în Nerău: Corul bisericesc din Nerău invită la reprezentarea teatrală urmată de dans ce se va da în „Casa Națională” din Nerău la 8 Ianuarie n. Inceputul la orele 8 seara.

20 Ianuarie n.

Teatru în Timișoara: În localitățile Reuniunii sodalilor români (str. Tigrului) va avea loc o reprezentare teatrală urmată de joc la 7 (20) Ianuarie. Se va juca „Vlăduțul mamei”. Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru în Cherechiu: Tinerimea română din Cherechiu invită la reprezentarea teatrală urmată de joc ce va avea loc la 8 Ianuarie n. Se va juca „Săpătorul de bani”, piesă teatrală de A. Pop. Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru în Orăștie: Secția industrială a Reuniunii economice din Orăștie invită la reprezentarea teatrală urmată de dans, ce va avea loc la 8 Ianuarie n. în sala mare a hotelului „Central”. Se va juca „Bărbierul din Sevilla”. Inceputul la orele 8 seara.

14 Ianuarie n.

Teatru în Dej: Comitetul filial al societății teatrale invită la reprezentarea teatrală urmată de joc, ce va avea loc la 1 (14) Ianuarie în sala hotelului „Hungaria”. Se va juca „Casă veche” loc. de Adelina Tăslăuanu și „Înainte de pauză” de Trocaru. D. Dr. I. Boca va declama anecdote de Spontanță. — Inceputul la orele 8 seara.

8 Ianuarie n.

Teatru în Săn-Nicolau: Corul bisericesc din Săn-Nicolau-mic invită la reprezentarea teatrală urmată de dans în ospătăria lui I. Bodrogeanu. Se va juca „Așa a fost să fie”. Inceputul la orele 7 seara.

ECONOMIE.

Cauzele lipsei de bani.

Asupra cauzelor, cari au provocat și mențin abnormala lipsă de bani, ce dăinuiește deja de atâtea vreme atât în piețele din străinătate, cât și în piața internă secretele general al Băncii Austro-Ungare Pranger s'a pronunțat în cadrul unui interviu, ce a acordat corespondentului marelui ziar „Pester Lloyd” cum urmează:

Cu cât ne apropiem mai mult de finele anului cu atât mai multă atenție se dă sumarelor băncilor de emisiune. Aceasta se întâmplă în măsură potențată în anul acesta, când de fapt se poate vorbi de o încordare, resp. restricțiune internațională a piețelor de bani. Asupra cauzelor acestei încordări resp. restricțiuni s'a scris atât de mult de căți chemați și nechemati, încât cel ce este în curent cu funcțiunile circulației banilor, pentru a nu repeta, ce s'a mai spus, trebuie să prefere a se ocupa cu fenomene, cari în mare parte decopăr cauzele lipsei de bani. Cei inițiați știu de mult că la noi viața economică se bazează în măsură prea mare pe credit. Nici când Banca Austro-Ungară n'a avut o circulație atât de mare la escont ca în anul expirat. Se urcă la peste 7 $\frac{1}{2}$ milioane coroane valoarea cambiiilor escomptate de bancă. În timpuri când este mare cererea de bani ochiul versat al specialistului vede mai adeseori cambii (material de escont) care a fi mai bine dacă ar rămânea ascunse pe fundul portofoliilor. Se creiază, cu un zel demn de o cauză mai bună organismele de credit, cari deși ținute departe de gheșurile băncii de emisiune, totuși trebuie considerate ca elemente de deordine în viața noastră economică. Laicului îi rămâne necunoscut,

că foarte adeseori capitalurile diferitelor fondări nouă, a finanțării și urcării de capital s'a acquirat exclusiv pe calea creditului. Ba de multe ori se poate chiar constata exact cum pentru astfel de scopuri oamenii contractează cele mai variate obligamente cambiale, pentru a ajunge la scopul final, la mijloacele băncii de emisiune. Creditele de natura aceasta sunt de durată lungă și nu sunt acomodate pentru acoperirea bancnotelor.

O cauză mult discutată a lipsei de bani în Europa meridională este cunoscuta retragere a banilor străini, într'un timp, când altădată străinătatea căuta bucurios plasare rentabilă la noi în țară pentru prisosurile sale. Tulburările politice au pus stavilă afliuenței naturale a banilor din străinătate și au influențat nefavorabil piața de bani indigenă. Alte bănci de emisiune au fost înștiințate de bună vreme, din partea factorilor competenți, asupra urmărilor posibile ale încordării pe teren politic. Banca Austro-Ungară a putut vedea numai din simptome, că motorul retragerii intențite a capitalurilor străine este a-dânca indispoziție politică din străinătate și stabilitatea finanțelor indigene a putut fi menținută numai grație rezervelor puternice ale băncii noastre de emisiune. — „Rev. Ec.”

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

„Tribuna” institut tipografie, Nîchîn și cons.

Dr. RÓTH KÁLMAN,

MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

Dentist în Cluj.

NAGY JENŐ

specialist pentru dinți artificiali fără pod în CLUJ-KOLOZSVÁR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plăcire în rate pe lângă garanția de 10 ani.

Dentist în Cluj.

Leon Tolstol.

188

RĂSBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Ascultă, Dronușka, vorbe Alpatici, să nu'mi spui mie. Neacuri de acestea. Altele sa printul Andrei Nicolaecki mi-a poruncit să trimit toată lumea de aci și să nu las pe nimeni în sat, când va veni dușmanul. Așa a poruncit țarul. Cine, rămâne, va fi numit trădător al patriei. M'ai înțeleg?

— Am înțeles, răspunse Dronușka fără a ridica capul. Răspunsul acesta nu'l mulțămi pe Alpatici.

— Ei, Dronușka, ai s'o pătești cu mine!

— Apoi, d-ta, ești stăpân, răspunse cu tristă Dronușka.

— Măi, Dronușka, făcu Alpatici scotându'și mâna din cățan și arătând cu solemnitate podeala de sub picioarele starostelui: Nu numai în sufletul tău văd eu, ci văd că se petrece și la trei metri sub tine.

Dronușka se tulbură, îi aruncă lui Alpatici o privire, dar, plecă din nou capul.

— Lasă prostiile astea, și spune țărănilor să pregătească pentru mâine dimineață carele pentru bagajele prințesei. Și să nu te mai duci pe la adunări, auzit-ai?

Dronușka căzu în genunchi.

— Te rog, scoate-mă din slujba mea, te rog.

— Nu vorbești prostii făcu Alpatici cu severitate. — Văd la trei metri sub tine, repetă el, știind că iscusința lui de a îngriji albinele, cunoștința pe care o avea asupra vremii când trebuia semănat ovăsul, și faptul

că reușise timp de douăzeci de ani să'l mulțamească pe bătrînul print, îi făcuse o reputație de vrăjitor. De aceea toți îl credeau când se lăuda că vedea la trei metri sub pământ.

— Ce pot face eu cu oamenii aceia? întrebă staroste; le sunt mințile pe dos.

— Se țin de băut?

— Au și început al doilea butoi.

— Atunci eu merg să înștiințez autoritatea, iar tu să le spui să pregătească carele.

Alpatici nu stăruia mai mult. El știa că mijlocul cel mai sigur de a fi ascultat, era de a se face că nici nu se gândește măcar la putința unei nesupuneri. Cu toate acestea era aproape sigur că în vremile acelea tulburi, moșii îi vor refuza carele.

Seara avu loc o adunare în cârciumă, unde se hotărî ca țărăni să ducă caii în pădure, dar să nu-i dea stăpânilor.

XXIII.

După cel înmormântat pe tatăl ei, prințesa Maria se închise în odaia ei, unde nu lăsa să intre nimeni.

Camerista se apropiă de ușă și-i spuse că Alpatici aștepta porunca în vederea plecării. Prințesa se ridică de pe divan și strigă fără a deschide ușa, că nu dorea să plece, ci să fie lăsată în pace.

Ferestrele odăii prințesei se deschideau spre apus. Ea era întinsă pe divan, cu fața la perete și tot răsucea între degete nasturele unei perne de piele.

Soarele trecea dela răsărit la apus, luminând cu razele lui oblice odaia și pernița de piele pe care o privea prințesa Maria. Gândurile ei se schimbară brusc. Ea se ridică în mod inconștient, își netezi părul și se apropiă de fereastră, respirînd fără de voe vântul proaspăt al acelei serii de vară. „Da, acum pot admira

seara, nimeni nu mă mai poate opri”. Ea căzu pe un scaun și își alipi capul de pervazul ferestrei.

O voce dulce și duioasă o chemă dinspre grădina, și numai decât cineva o sărută pe păr.

Prințesa se întoarse repede, și o văzu pe d-soara Bourienne în rochie neagră și însoțită de jăluitoare. Prințesa Maria își aminti numai decât de vechile ei dușmăni față de domnișoara ei de companie, dar își mai aminti că în ultimul timp atitudinea prințului se schimbaseră, și că de aspru se purtase față de frântu-soaie. „Oare am dreptul eu, care am dorit în ascuns moartea lui, să fiu supărat pe cineva?” Ea își înfățișă numai decât situația d-soarei Bourienne, singură într-o țară străină; ea se mai gândi că în vremea din urmă o ținuse la distanță. De aceea o cuprinsese mila și întinse mâna tinerei fete.

D-soara Bourienne plânse, începu a săruta mâna prințesei și îi vorbi de partea pe care o lua la durerea ei. O mai asigură că unica ei consolare era gândul că prințesa îi va permite să împărtășească durerea ei. Ea o asigură că toate neînțelegerile trebuie să dispară în fața acestei mari dureri, că prințesa avea sufletul cel mai curat din lume, și că de sus, din ceruri, el vedea iubirea și recunoștința ei.

— Situațiunea d-tale, scumpă prințeso, zise d-soara Bourienne e dureros de tristă. Înțeleg eu că nici nu vrei să te gândești la d-ta, dar datoria mea e să veghez. Alpatici a venit să te vadă? Ți-a vorbit el oare de plecare?

Prințesa Maria nu răspunse. Ea nu pricepea de ce trebuia să plece, ea nu știa încotro. „Cum m'as putea gândi eu acum la plecare? Totul ar trebui să'mi fie indiferent”.

(Va urma.)

Frați înstrăinați!

Slujbași umiliți ai cerului îndurat și încătușați ai pământului fără de iertare, Români noștri trudiți, ori-unde ar pribegi cu vitregia vremurilor, singu a mângâiere în timpuri de restriște, balzumul înviorător de suflete nemângăiate le au adăpostite în credința fără de prihană în D-zeu.

Acest scut Dumnezeuesc a păstrat intact veacuri de-arândul, sufletul românesc, întărind un obstacol de rezistență, tuturor pornirilor pătimase, ingerențelor subrede, venite din imperii cu păcate multe, conservându-i adevărata lui culoare; iar Dumnezeuul lumilor l-a ocrotit și în pământ străin.

Când greul vieții, cu nevoi multe, nesatisfăcute îl determină pe bietul nost Român săracul, să ncalece drumuri necunoscute, drumul pasenilor, pribegind prin țări străine călătoria sa în lumea nouă, o începe cu invocarea Dumnezeuescului ajutor.

Când pământul scump al țării lui, nu-l mai zărește, doi ochi scăldați în lacrimi cuprind slovele mângâitoare ale unei cărți de rugăciuni și sufletul său despovărat par'că, se înalță în sfere fără de durere, împăcat cu toate.

Lumea nouă, cu zerile-i albastre îi înseninează fața pentruca să-i încrețiască fruntea și sfârșind călătoria, un glas de mulțumită se înalță smerit spre scaunul Atotputernicului părinte, cărmuitorul lumilor, stăpânul apelor și al valurilor furtunoase.

În marea palatelor cu turnuri înalte, muncitorul sărguincios, deapănă aceeași viață îngustă, în atmosfera îmbăcsită a fabricelor mistuitoare și, cum sudorile înfierbântate de temperatura colosală, curg șiroaie pe fața lui brăzdată de răutatea năcazului ce nu compătimește și se adună în stropi, pe cari apoi, ca o suvenire amară îi adună în năframa-i cernută, așa și rodul muncii lui trude, ca răsplata unei zile, într'un șir de zile multe, avutul într'un loc agonisit, îl trimite celor de acasă, unde lipsurile sunt și mai sporadice, iar năcazurile se țin lanț.

Când sermanul muncitor se află în situația fericită, de a putea trimite bani acasă, cugetul său se'ndreaptă satisfăcut sore D-zeu; și precum cel lipsit se bucură de ajutor străin, căutând chip să-i răsplătească, așa ocrotirea Celui Prea Înalt își află răsplata în sufletul chinuit al sermanului muncitor, carele iarăși la timpul său, din neputințioasele lui puteri premenite, durează monument sfânt chemării omenești îndeplinite pe acest pământ.

Dovadă avem crucea de marmoră, albă, ca nevinovăția sufletului împăcat cu sine, ce împodobește frontul altarului nostru de propășire în bine și adevăr semnul abnegațiunei, a dragostei nefățărte și a țării în credința creștină.

Frați, plecați din satul nostru, după un an de muncă grea în fabricile Englezului, s'au unit întru realizarea unui scop sublim; și mâinile lor înăsorite de foc și sudoare strecoară în urna îndeplinirii unui bine, centși și dolari, mult, puțin, cât a dat Dumnezeu.

Crucea drept măritoare, din centrul comunei noastre și care la sărbătoarea păstorului Nicolae s'a sfințit prin P. O. Domn Mihai Păcățian protopop al Bănat Comloșului, e ridicată din avutul acestor brațe muncitoare.

Bun sacrificiu dela niște muncitori 826 coroa e, înaintea cărora puținul e o bogăție; dar mulțul, din puținul lor, l'au adus drept prinos de mulțumită, Cerescului Părinte.

Săvârșind această faptă creștinească, sufletul lor străin răsunetului în lumea mare, nu dorește glas din lumea ce te laudă, ci se împacă cu conștiința liniștită și alăta-i tot.

Mulțumita și recunoștința ce o aducem fraților noștri pe această cale, dorim să le procure o mângâiere nouă.

Pe acești oameni de bine lucrători ai fabricelor din Chicago-Jel — America de nord îi amintim și cu numele:

P. Zica naș	M. Zica naș	140—
T. Cionca		50—
O. A. Ciolac		38—
G. Zmed		33—
N. Tihoiu		30—
C. Tihoiu		25—
P. Tihoiu		25—
L. A. Ciolac		28—

Cor. fil.

P. Z. Ciolac	25—
I. Dirina	28—
G. Apostol	28—
A. Bugariu	28—
D. Bogdănescu	28—
N. Moga	28—
D. Petromorianț	28—
I. Apostol	13—
N. Lucaci	23—
P. Dirina	13—
O. Laica	23—
D. Apostol	18—
M. Hategan	18—
Il. Bugariu	10—
O. Craiovean	13—
O. Lăpădat	13—
V. Ilin	10—
S. Bogdănescu	10—
I. Ureche	10—
G. Drăgănescu	10—
M. Ciolac	13—
D. Dirina	13—
I. Z. Ciolac	13—
P. Iancu	8—
I. O. Coilac	5—
V. Apostol	5—
S. L. Ciolac	5—
I. Tihoiu	5—
I. Păcurariu	5—
G. Păcurariu	8—
O. Ciolac	5—
S. F. Ciolac	8—
I. Cumpănaș	8—
I. Ardelean	8—
I. Vălcăniș	5—
I. Ciolac	3—
I. Ciolac	3—

Colectorii: I. A. Ciolac, N. Tihoriu, G. Zmed și M. Hategan.

Păzește-i sub ocrotirea ta Doamne!

Constanța, la 26 Decembrie 1911.

În numele comunei bisericești; Stefan Horincași președinte; Ludovic Coriolan Inv. notar.

VIENA.

DI A. MEDREA, absolvent de teologie, de prezent conservatorist de Viena, este rugat să-și comunice momentan adresa — dlui V. Ch. în Sibiu, Friedenfelsstrasse 25.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă „Apollo”).

Un candidat de avocat

cu praxă

află aplicare în cancelaria mea.

Dr. Gheorghe Drimba,
adv. Kóhalom.

Cine vrea să cumpere
vite americane

„RIPARIA PORTATIS”
pentru altoit, să se adreseze preotului Petru
Pelle din Miniș (Ménes) comitatul Arad.

Schapira Arnold

giuvaergiu, ciasonicar și optician,
Brassó, Strada Porții 36.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar, de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, și anume: giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță.

Prețuri solide!
Serviciu prompt!



Réthy și Schreithofer

fabrică de cârnățarii și mezeluri.

Instalațiuni electrice.

Déva, (Piața principală).

Recomandă carne proaspătă de vită, porc, vițel, oaie și miel, carne de porc afumată, cârnățarii, slănină și unsoare în gros și în detail. La dorință livrează unsoare topită în vase proprii. — Cumpărătorilor vechi dă scădere la preț. Serviciu prompt! — Cereți catalog!



ȚIMBALE!



Țimbele Inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai de la mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de țimbele,
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurile, la cerere, se trimit gratis. Corepondența intrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

Cele mai fine și mai elegante haine
pentru bărbați și copii,
cel mai potrivit și cel mai ieftin
lavor de cumpărare pentru ori-ce îm-
brăcăminte se află la

Moskovitz Zs.

Arad, edificiul teatrului

unde e asortiment bogat și
cel mai bun croi.

Trag atențiunea binevoitoare a P. T. preoți,
precum dnilor teologi și pedagogi asupra
îmbrăcămintelor

„Şaguna“

făcut de mine, ce se poate cumpăra exclu-
siv numai la mine, precum și redingate
și veste preoțești.

Ori-ce îmbrăcăminte cumpărată dela mine,
se străformă după măsura corpului fără nici
o plată.

Telefon nr. pentru oraș și comitat: 534.
Întrebuințarea telefonului pentru P. T. public
e gratuită.

Comande din provincie se efectuează
momentan.

Nu-i ceva fabulos

nu-i cu renume, ba
nu-i nici excepțional

dar au gust bun

și sunt bine și în mare
curățenie ținute, articole
de coloniale
— și bacanie —
pe cari le recomandă

pentru sărbătorile ! Crăciunului !

cu prețuri ieftine

Mezei János és Tsa

O. adea-Mare — Nagyvárad,
Piața Szent László-tér.

Colțul străzii Teleky, în edificiul
băncii Nagyvárad Takarékpénztár.

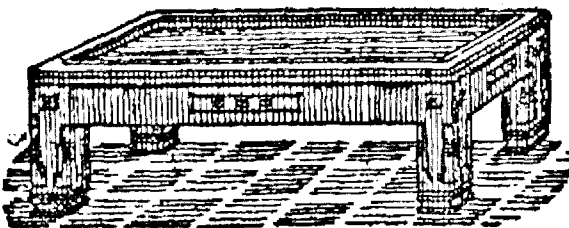
Comande prin poștă se efectuează
conștiincios în cel mai scurt timp.

Telefon Nr. 247.

Premiat la expoziție cu med. de aur

H. PALLÁN succesor
Styászni József

prima fabrică a deloană de biliardo și timplă le la
Kolozsvár, Dávid Ferenc u. 3.



Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliardo și în
provincie. — Ține mare asortiment de biliardo-
noui și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țig de schimb

De neîntrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice
pentru curățirea chimică a hainelor,
colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și
a colora, sunt neîntrecut în meseria mea.
Colorez haine de domni, dame, copii, dan-
tele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele
le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez
haine în negru. Comandele le execut îndată
cu mare acuratețe. Batoane de piele le co-
lorez în colori închise.

DARURI

potrivite pentru Crăciun!

Vaze japoneze

pictate cu execuție fină:

înălțime 20 cm.	— — —	1-60 Cor.
înălțime 25 cm.	— — —	2-20 Cor.
înălțime 30 cm.	— — —	3-40 Cor.
înălțime 35 cm.	— — —	6-50 Cor.

„Satzume“ veritabile, pictate în aur.

înălțime 10 cm.	— — —	2-— Cor.
înălțime 21 cm.	— — —	5-— Cor.
înălțime 28 cm.	— — —	9-— Cor.
înălțime 35 cm.	— — —	16-— Cor.

Vaze de perete, de bronz, palmier și to-
curi de umbrele, în mare asortiment.

Ioan Kotányi

Arad, József-Főherceg-ut Nr. 3.

(Palatul Arad-csanádi gazdasági
takarékpénztár). — Telefon 809.

Comande din provincie se execută
prompt, schimbarea obiectelor necon-
venabile se fac cu plăcere.

Igaz Sándor,

mare depozit de clasornice, diferite articole și giu-
vaericale de diamant, brilliantine, aur și argint.

Arad, Andrássy-tér (Palatul Minorităților).

Își recomandă bogatul său depozit,
asortat cu diferite articole pentru

Cadouri de Crăciun.

Despărțământ separat pentru
articole de prima calitate de
argint de China

Ciasuri de părete cu sunet
de harfă și de clopot, în dife-
rite colori și formate elegante.

Prețuri de tot solid fixate.

Fondat la 1902.

Telefon Nr. 321.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele catunaje și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton, ordănită la lucru de mână.
Cs. O. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

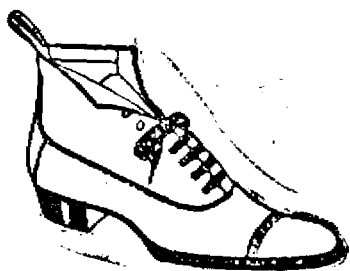
Szántó és Beck,

ingineri, fabrică de mașini
pentru industria de nisip.
Budapest, VIII. Viola u. 7.

Cei cari au lipsă de ghetă să se adreseze
prăvăliei nou aranjate de ghetă alui

Nicolae Lung,

Pancsova, Strada Gizella (Mészáros).



Asortată conform cerințelor moderne
unde se află de vânzare ghetă lu-
crate în atelierul propriu, pentru
băbați, dame și copii, executate
elegant și trainic, cu prețuri mode-
rate. Lucrează ghetă după măsură,
în timp scurt, execuție elegantă și
prețuri ieftine. — Pentru picioare
defectuoase ghetă speciale!

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier
industrial pentru mozaicuri
de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de
biserică colorate, mozaicuri
de sticlă și rame de aramă
dela cele mai simple până la
cele mai complicate, cu pre-
țuri moderate. — Geamurile
aproape tuturor bisericilor gr-
cat sunt lucrate în atelierul
meu, între cari și ferestrele
bisericeii noi zidite din Szász-
Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt
lucrate în atelierul meu propriu.

Primul și cel mai mare depozit de piană W. P. Richter,

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29.

Liferează: piană, harmonici
și pianine, fabricație Bössen-
dorf, Schreighoffer și Förster.

Imprumută piană în
condiții favorabile.



MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Sibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.

Telefon Nr. 47.

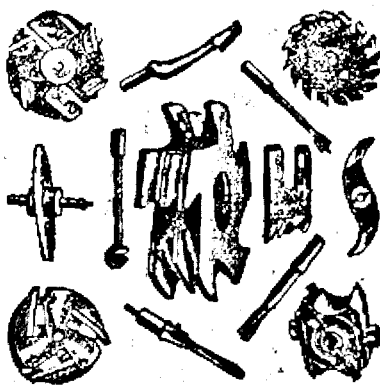
Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) MAREA EXPOZIȚIE de totfelul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra Atelierului propriu de **SCULPTURĂ** și **TAPIȚERIE** de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuează prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanție și cu prețurile cele mai moderate.

Prima fabrică ungurească de cuțite de
mașini și unelte de oțel. Fondată la 1859.

Bartusek Károly

Budapest, VI. ker. Dávid-utca 10. sz.



Singurul specialist în Un-
garia pentru fabricarea de
unelte mecanice pentru lu-
crarea lemnului.

Uneltele mele taie ca
OTRAVA

și se potrivesc la ori-ce ma-
șină pentru lucrarea lemnu-
lui, pentru-că sunt fabricate

din oțel de cea mai bună calitate. Astfel sunt: *cuțitele pentru rindele de mașini, scobitoare; capete de cuțit, ferestrele de mână (horony) și lungime; sfredele pentru sfredelirea de găuri adânci; cuțite de sfșișiere, unelte pentru sfredelire, crepare și fabricarea de cepuri, cu un cuvânt totfelul de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului.* — Preface și osiile țitoarelor de cuțite în patru colțuri, oprite de serviciul superior de industrie, în osie cilindrică și fabrică, după comandă, nouă osii cilin-drice pentru ținerea cuțitelor. *Cuțite pentru compactorii.*

Ori-ce deslușiri se dau în cel mai scurt timp.